

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #15

PHILOLOGY,
SOCIOLOGY AND CULTUROLOGY

Rotterdam (The Netherlands)

30.03.2019 - 31.03.2019

U.D.C. 316+8.2+8.1.1.1.1 +8.0.1.8+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(31.03.2019) - Warszawa, 2019. - 100 str.

ISBN: 978-83-66030-88-6

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Nakład: 80 egz.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2019

ISBN: 978-83-66030-88-6

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

С. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Čekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

I. Bulakh PhD of Architecture, Associate Professor Department of Design of the Architectural Environment, Kiev National University of Construction and Architecture

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

М. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

**TEACHING STORY TELLING TECHNIQUE BY THE HELP OF FABLES
AND FABULOUS**

Gavharoy I., Azimjonova S. 6

STRATEGIES FOR DEVELOPING READING CULTURE

Orazgalieva A. M. 10

**THE ROLE OF THE NEWSGROUPS IN SECURING THE STATE OF AMIR
TEMUR**

Axmedova M. T. 12

ENHANCING VOCABULARY THROUGH EDUCATIONAL GAMES

Usmonova M. U. 14

**SIMILARITIES IN TERMS OF WORDS FORMATION IN UZBEK AND
ENGLISH LANGUAGES**

Absamadova M., Alangova A. 18

**ASPECTS OF TEACHING TERMS RELATED TO SPORTS TO B1 AND
B2 LEARNERS**

Bannopova Z. X. 21

COMPUTER-ASSISTED LANGUAGE LEARNING

Qirg'izbojeva M. B. 24

THE SHORT HISTORY OF BUDDHISM IN UZBEKISTAN

Nizametdinov N. G. 27

INTERPRETATION OF RHETORICAL QUESTIONS IN SACRED KORAN

Turaxonova B. O. 31

**“MENTALITY” AND “MENTALSETUP”- AS A SOCIOCULTURAL
PHILOSOPHY PHENOMENON**

Isakova D.F. 34

**ПРОФЕСІЯ ПЕРЕКЛАДАЧА В ПОРІВНЯННІ З ІНШИМИ
ПРОФЕСІЯМИ**

Кодола О., Сидорук Г.І. 37

**СПЕЦИФІКА НАРАТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОВІСТІ СОФІЇ
АНДРУХОВИЧ «СТАРІ ЛЮДИ»**

Сидоренко О. Ю. 40

**РОЛЬ ЧИТАЧА У ТВОРІ Г. ДЕ БРОЙНА «ЖИТТЯ ЖАН-ПОЛЯ
ФРІДРІХА РІХТЕРА»**

Ванденко О.А. 44

ПАРАМЕТРАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ХРОНОТОПУ В ПРОЗОВІЙ ТВОРЧОСТІ І. ФРАНКА (ЗА РОМАНАМИ «ПЕТРІЙ І ДОВБУЩУКИ» ТА «ПЕРЕХРЕСНІ СТЕЖКИ»)

Копейцева Л. П., Міц К.С. 47

SOCIO-CULTURAL TEXTS FEATURES TO STUDY THE STUDENTS' COMMUNICATION CULTURE IN ENGLISH

Horokhova I. V., Tretyak L.I., Konova Z. G. 52

РОЛЬ АНАЛОГІЙ В АРГУМЕНТАТИВНОМУ ДИСКУРСІ

Doronkina N. E. 56

THE EMERGENCE AND FUNCTIONING OF NEOLOGISMS IN POLITICAL DISCOURSE

Dziubina O. I. 58

ПАРАЛЕЛИЗМ ЯК РІЗНОВИД СИНТАКСИЧНОГО ПОВТОРУ В РОМАНАХ ШАРЛОТТИ БІНГХЕМ

Гайденко Ю. О. 60

КОННОТАТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЗООНИМОВ В КИТАЙСКОЙ И РУССКОЙ ФРАЗЕОЛОГИИ

Макаренко А. Г. 63

ЕВФЕМІЗМИ У СУЧАСНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Кириленко С.С. 66

ОНТОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ

Моренцова А. В. 75

LITERARY TRANSFORMATION OF MYTHOLOGICAL NARRATIVE IN O. CHILADZE'S NOVEL "A MAN WAS GOING DOWN THE ROAD"

Antadze M.K. 79

CONTEXTUAL AND INTEGRAL INDICATORS IN THE INTERPRETATION OF MEANING

Dudok R., Vysotska O. 84

COGNITIVE MECHANISMS OF REPRESENTATION SENSES: METAPHOR AND METONYMY

Vysotska O. 90

TEACHING STORY TELLING TECHNIQUE BY THE HELP OF FABLES AND FABULOUS

Gavharoy Isroiljon kizi, Azimjonova Sayyora

Uzbekistan, Andijan State University

***Annotation:** In this article is given teaching techniques of storytelling. Here we recommended the right task for using storytelling method. We gave this method by the help of Fables and Fabulous*

***Аннотация:** В данной статье дается методика преподавания истории. Здесь мы рекомендуем правильное задание для использования метода повествования. Мы дали этот метод с помощью Fables и Fabulous*

Key words: teaching storytelling, fables, fabulous, learn the story, outline the story, control the story's length, control the story's vocabulary, practice.

Ключевые слова: преподавание повествования, басни, сказки, изучение истории, написание истории, контроль длины истории, контроль ее словарного запаса, практика.

In a narrower sense, there are various kinds of "literatures". For example we may read literature written in a certain language, such as French literature. We also read writings about a people—The Literature of the American Indian. We often speak of the literature of a period, such as literature of the 1800s. We also refer to a subject, as in the literature of gardening. But the word literature in its strictest meaning, means more than printed words. Literature one the fine arts. It refers to bells-letters, a French phrase that meaning beautiful writing we distinguish between literature and comic books much as we distinguish between professional baseball game and a back yard game of catch. When we speak of a piece of writing as literature, we are praising it.

One of the important thing to teach literature is storytelling. Storytelling is the original form of teaching. There are still

societies in which it is the only form of teaching. Though attempts have been made to imitate or update it, like the electronic storytelling of television, live oral storytelling will never go out of fashion. A simple narrative will always be the cornerstone of the art of teaching. In dealing with stories, learners have an experience with the powerful real language of personal communication, not the usual "teacherese" of the foreign-language classroom. Colloquial or literary, unaffected or flowery—the full range of language is present in stories. Oral stories develop listening skills in a unique way. The listeners benefit from observing non-polished speech created on-the-spot. While listening to stories, children develop a sense of structure that will later help them to understand the more complex stories of literature. In fact, stories are the oldest form of literature. Through traditional tales,

people express their values, fears, hopes, and dreams. Oral stories are a direct expression of a literary and cultural heritage; and through them that heritage is appreciated, understood, and kept alive.

Firstly, we paid attention of the story and made material for teaching. We recommended such kind of activities for selecting and using material for story telling:

Learn the story. Learning the story means to make the story your own. Read it from beginning to end several times. Read it out loud. Master the structure of the story: the beginning (introduction of characters), the body (building of conflict), and the climax (resolution of conflict). Visualize the succession of scenes. Work on creating sensual setting and character descriptions. Note unusual expressions, word patterns, rhymes, and dialog.

Outline the story. Storytellers agree that memorizing word for word is not useful. Learn a story incident by incident, and prepare notes that will help you remember this structure. Typed skeleton outlines stick in the minds of visual learners. Cue card outlines are also useful in preparation and storage of tales, but should not be used in telling.

Control the story's length. Long stories can be simplified or serialized, but not excessively modified or censored. Time yourself during practice. A "story hour" should probably include a mixture of activities: reading storybooks, listening to story tapes, reciting poetry, singing songs, playing games, etc. besides the oral story itself.

Control the story's vocabulary. A rich vocabulary, with carefully chosen adjectives

and adverbs, gives color and texture to the telling. However, you need to be comfortable with your use of language and not try too hard to get things "right" or the story will come out flat and nervous. Don't worry if the listeners don't already know every word; guessing is part of language learning.

Practice, practice, practice. Practice aloud to yourself, your family or friends. You could practice on audio or even video tape. Practice in front of a mirror to eliminate poor gestures and facial expressions. Some say practice makes storytelling artificial and studied, but it is essential to the beginner.

Storytelling is learned slowly over a long time, but the novice and the expert storyteller can both experience success on different levels. That's why we prefer to choose short contexts such as Fables and Fabulous. A storyteller eventually makes a personal collection of stories for various occasions and purposes. Storytelling is a folk-art which can't be manipulated, intellectualized, or mass-produced. Its magic is unique. The storyteller is always a teacher, and the teacher is always a storyteller. Example:

The Pig and The Sheep

One day a shepherd discovered a fat Pig in the meadow where his Sheep were pastured. He very quickly captured the porker, which squealed at the top of its voice the moment the Shepherd laid his hands on it. You would have thought, to hear [...]

In the history of English literature we find the fable and the fabliau. Fables were short stories with animals for characters and conveying a moral.

Fable, short literary composition in prose or verse, conveying a universal cautionary or moral truth. The moral is usually summed up at the end of the story, which generally tells of conflict among animals that are given the attributes of human beings. The fable differs from the parable, also a short narrative designed to convey a moral truth, in that the fable is concerned with the impossible and improbable, whereas the parable always deals with possible events. Both fables and parables are forms of allegory.

Fabliau, short, ribald tale in octosyllabic verse, realistic in detail, that burlesques human weaknesses and shows savage disrespect for authority. Fabliaux, composed and recited by wandering minstrels, flourished in France in the 13th and 14th centuries. Fabliau were funny stories about cunning humbugs and the unfaithful wives of rich merchants. They were metrical tales brought from France. These stories were told in the dialects of Middle English. They were collected and written down much later. The literature of the towns did not idealize characters as the romances did. The fabliaux show a practical attitude to life. Of the enormous number of fabliaux produced, about 150 survive, and approximately 20 of the authors are known.

In methodologically literature was given that through a story, listeners experience a vicarious feeling for the past and a oneness with various cultures of the present as they gain insight into the motives and patterns of human behavior. However, many storytellers feel that cog-

nitive enrichment is not the primary aim of their art. Stories have numerous affective benefits for social and emotional development. A story session is a time to share feelings. A relaxed, happy relationship between storyteller and listener is established, drawing them together and building mutual confidence. Stories help children to know themselves and to know others so they can cope with the psychological problems of growing up. As Augusta Baker and Ellin Greene (1977:17) assert, *Storytelling brings to the listeners heightened awareness—a sense of wonder, of mystery, of reverence for life. This nurturing of the spirit-self comes first. It is the primary purpose of storytelling, and all other uses and effects are secondary.* Storytelling is also a living art. Like music and dance, it is brought to life in performance. A story will be altered by the storyteller's background: his/her choice of setting and detail, and the rapport established with the audience. The storyteller's building materials are words, sounds, and language patterns. The tools are the voice, face, and hands. The product is the creation of a shared human experience based on words and imagination.

So, storytelling is an individual art, and an imposed method or ready-to-use plan will prove inadequate. Beginning storytellers must go beyond the rules. They must know their personal strengths and develop their own unique style. As master storyteller Ruth Sawyer puts it, "The art of storytelling lies within the storyteller, to be searched for, drawn out, made to grow." Selection requires an ability to evaluate stories and to discriminate

between those that meet your learners' needs and those that do not.

References:

1. Baker, A. and E. Green 1977. *Storytelling: Art and technique*. New York: R. R. Bowker.
2. Barton, B. 1986. *Tell me another: storytelling and reading aloud at home, at school, and in the community*. Portsmouth, NH: Heinemann.
3. Cundiff, R. E. and B. Webb. 1957. *Storytelling for You: Handbook of Help for Storytellers Everywhere*. Yellow Springs, OH: Antioch Press.
4. Ellis, G. and J. Brewster. 1991. *The Storytelling Handbook for Primary Teachers*. London: Penguin.

STRATEGIES FOR DEVELOPING READING CULTURE

Orazgalieva Ajjamal Maratovna

Nukus State Pedagogical Institute

Annotation: *The article deals with the concepts of reading and reading culture, their meanings, as well as strategies for developing of reading and reading culture among youth.*

Key words: reading, reading culture, intensive reading, extensive reading, literature.

Аннотация: *Данная статья посвящена основным направлениям чтения и культуры чтения, более того в статье рассматривается стратегии развития чтения и культуры чтения.*

Ключевые слова: чтение, культура чтения, интенсивное чтение, начитанность, художественная литература.

The decline of interest in reading is a worldwide trend of globalization of media and the rapid development of the entertainment industry, displacing reading and as a prestigious source of information and as a pleasant and prestigious form of leisure. The latest opinion of the population respondents show that not only pupils, but also among those categories of citizens who have higher education decreased interest in reading books significantly.

The problem of reading among students and young people is one of the urgent problems of our time. Thus, We think reading should be encouraged. Reading is important because it empowers and emancipates the youth and books are the key to the world: both the real world and the fantasy world.

According to the World Book Encyclopedia, *reading* is the act of getting meaning from printed or written words. According to Sentuwa reading is a learning skill which aids all other learning activities. In the context of this study, reading is the interpreting of meaning from

printed words. Developing a *reading culture* is an instrument for acquiring life-long learning as noted by Mackenzie), cited by Magara and Batambuze in 2005. This requires the ability to recognise access, evaluate and utilise information in the available literature or information materials. The ability to read and write alone cannot lead to a reading culture. Reading must play a significant role in a person's day-to-day life and become a habit in order to constitute a reading culture. In the context of the study, reading culture refers to a way of life characterized by the habit of reading intensively and extensively.

In order to create sustained interest among pupils to extensive reading for leisure, school as well as within the community helps to create comfortable reading atmosphere. To encourage reading among the pupils all stakeholders should be involved, including teachers, parents, pupils and the community, who would all be trained to use the library, and this would create an environment that is conducted to reading.

Abidi asserted that the educational aims of the school library included the encouragement of a reading culture, the development of independent reading among the pupils and giving social training to young children. If librarians wanted pupils to read and know about their socio-economic and ethnic composition, they had to give pupils attractive and appropriate reading materials and a comfortable reading atmosphere different from that of the classroom. Pupils needed to be encouraged to read by arousing in them interest in books and other information media. Librarians must turn them into a book-minded young generation ready to receive and evaluate the information they come across. Libraries stimulated and developed interest in reading. Sangakeo suggested that the librarian should help develop among the readers a pleasant and positive attitude towards reading and librarians had the responsibility and opportunity to go out and tell the public about their collection and find out the reading materials the public would be interested in reading in order to attract people to use the library.

To develop a reading habit and forge the link between people with basic literacy skills and books, it is necessary for li-

braries and other stakeholders to reach out to the people. Librarians will have to take books to the people rather than waiting for people to visit them if they really want the people to read. It is also necessary to provide materials, which are enjoyable and entertaining so that people may be motivated to read. The main thing that unites all scientists who write about the problem of reading is the idea of self-development, self-study, self-improvement through reading books.

REFERENCES

1. McLuhan. Toward an interactive model of reading.2005
2. Sadykova, Yashina & Sharafieva. The problem of reading.2014
3. Volkova, Ribakova, Parfilova, Karimova, Khuziakhmetov, Shafikova, Kapranova. Reader development and reading promotion.2015.
4. Tikhomirova. Reading culture. 2008
5. Sangkaeo, S. (1999). Reading Habit Promotion in ASEAN Libraries
6. Nnam, J. (2003). Promoting the reading culture in secondary schools
7. Ludo & Snow, Catherine, ed. Literacy and Motivation: Reading engagement in individuals and groups. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc. P. 225-242.
8. Bell, J. (1997). How to complete your research successfully: A guide for first time Researchers.

THE ROLE OF THE NEWSGROUPS IN SECURING THE STATE OF AMIR TEMUR

Axmedova Mukaddashon Tursunovna

National Guard of the Republic of Uzbekistan

Military-Technical Institute Associate Professor of Ph.D.

E-mail: axmedova_mugaddas@mail.ru

In the history of the Uzbek people, the era of medieval times, more precisely, the epoch of Amir Temur and Temurids occupies an interesting and important place. Studying written sources related to the Temurids' epoch in the study of key issues of this period, in-depth research, is of topical importance.

Of course, Temur's personality is complex. On the one hand, he was angered by the enemies, the thieves were angry with the robbers, and on the other hand he was a merciful, charitable, enlightening king for a hardworking, ordinary man. As we speak about Amir Temur, his policies, his views, we must pay close attention to these two aspects of his character¹.

Amir Temur forms a government body consisting of three ministers to manage the country and its income from their disposal. They manage the problems and the income of the countries and subjugated countries. Seven of them were standing on top of the wall. All of them are guided by the Devonian today and have to do financial work and inform the Sahibkiran about the events. Also, appointing another person as a guardian, taking the menstruation, Amir Temur should have been informed of all this,

1 In this work. – p. 200.

which of the most important things had been completed and completed.

Amir Temur wrote in his «Troubles» that he sent letters to my friends who had been in the service of Amir Hussein and asked him to keep me from telling him about his trickery. One of my friends warned that Sher Bahrom was amir Hussein's intentions. Amir Hussein (who knew it) killed Sheriff, and attacked me with a thousand cavalymen.

Amir Temur knew that the vigilance, clarity and entrepreneurship of the rulers in securing security and stability would be great if he was free, straightforward, and confident that he would be able to break the state inside the country.

He also thinks that the law in the country and the failure to follow them ultimately lead the state to injustice and disturbance.

Professor Sh.Oljayeva said, «If we look at the international situation, it should be underlined that Amir Temur's epoch is a period of violence and information warfare. To keep the security and stability of their country, it was necessary to closely monitor political events in neighboring countries².

2 .O'ljaeva Sh.Amir Temur Public administration. Foreign Policy. Diplomacy. – T.: Academpublish, 2017. – p.130.

This is what the Temur Orders say: «Let every man in the city, in the city, and in the gate, direct the writers of everyday events, inform me of the rulers, the aries, the soldiers, and the foreigners. Outsiders, immigrants, foreigners or foreigners, news about caravans and rulers from every country, neighboring kings, their words and deeds, and those from faraway countries, who have come to my presence, Let me write to them that different countries should let them know what news and information they want and what their intentions are and what they want to do, so that we can do whatever it takes to prevent a situation from happening. «

Reporters were required to report in writing from the outskirts of the empire that justice penalties were being used. If a correspondent hides the service of a lawyer or officer, or if he has written a lie, his hands are cut off after proven to be committed. His fingers are cut off if he does not record the incident. If a reporter has written a lie or slander, he was executed. Messages are delivered every day, weekly, weekly, and monthly, to Amir Temur.

Amir Timur understood the importance of preventing the threats from threats and, therefore, regarded what was happening in neighboring countries as a threat to his country's security. He sent his spies under the sheikh, trader, beggar, and other mask in order to be aware of the situation in other countries and set foreign policy priorities. The information

obtained from the spies traveling in the form of tourists, traders and astrologers was often discussed at closed meetings and the threats to the integrity of the country were eliminated in time.

Amir Temur should understand that it must be responsible for the preservation of peace and stability.

It is about the «Temur Orders» in the «Property of the country, the state of the allegory and the way of awareness». It states that everywhere, in the region, in the city and in the jungle, there is a record of everyday events, and thus, a broad information exchange, a communication system. The Wohanavis had written the truth about the actions of the rulers, the priests, the soldiers, and the foreigners, and immediately sent them to the center of the kingdom. For the sake of lies and slander, secretaries have been subjected to a strict criminal record. Moreover, the goals of the caravan, merchant, sheikh, traveler and other foreigners were identified.

In other words, some of the guests from abroad, merchants, sheikhs, tourists and others came to our country with another intention. Thus, Amir Temur, who sent spies from Movarounnahr to other countries and reporting on what was happening in other countries, also identified the goals of those who came from abroad through thousands of riders, thousands camels and thousands of riders, roads and rabbits. These measures served as a pledge of regional peace.

ENHANCING VOCABULARY THROUGH EDUCATIONAL GAMES

Usmonova Mehriniso Umarovna

Teacher of Foreign languages faculty,
TERMEZ STATE UNIVERSITY, TERMEZ, UZBEKISTAN

Abstract: *We need Creativity into classrooms because each time a language teacher enters a class, a silent experiment in hope and creativity is taking place: hope that the lesson will make a difference to at least one of its learners in some way; creativity in that teachers strive to give the lesson something of their own that goes beyond imitation or compliance. In this scientific article, the issues of education are considered. In this article, all the directions in the process of teachers teaching teachers and students can be used.*

Key words: assignments, creativity, critical thinkers, encourage discussion

Аннотация: *Мы нуждаемся в креативности в классных комнатах, потому что каждый раз, когда учитель языка входит в класс, происходит молчаливый эксперимент в надежде и творчестве: надеетесь, что урок каким-то образом изменит, по крайней мере, одного из его учеников; творчество в том, что учителя стремятся дать урок что-то свое, что выходит за рамки имитации или соответствия. В данной научной статье рассматриваются вопросы образования. В этой статье все направления в процессе учителей, преподающих преподавателей и студентов можно использовать.*

Ключевые слова: назначения, креативность, критические мыслители, поощрять дискуссию

Games and games-based learning have been a part of education for decades. Nowadays, the idea of using games in teaching process seems to be widely accepted everywhere as their profitability and necessity have been proposed and justified since the seventeenth century by such famous linguist as Comenius [1, 56]. Today more and more teachers believe that games help their students to feel more relaxed, express their thoughts and share different ideas in English forgetting about their fear of making mistakes.

What is an educational game? A famous American linguist, Prensky says: "An educational game has a deep biological,

evolutionary, important function, which has to do specifically with learning". (p.6) In fact, it is a game designed to teach humans about a specific subject and to teach them a skill. In addition, use of educational games in the class allows us, as teachers, to fulfil all students' needs of learning by providing passionate involvement, enjoyment, structure, motivation, ego gratification, creativity, social interaction and emotion. In general, an educational game can be called successful if it contains the rules, which are clear to students and the ultimate goal, which is well defined.

Different types of educational games in language teaching. There are many

types of educational games that can be used by a teacher for different educational purposes during the lesson. It is advisable to keep changing types of educational games to provide students with novelty and a positive surprise effect. Such approach is proved to have the most profitable outcome and the highest possible impact on students. As it has already been mentioned, educational games can be competitive, but at the same time students can practice and improve their language skills strategically with the help of co-operative educational games, in which they should work together as a group to achieve certain goals.

It is worth mentioning that no educational game practices only one language skill. However, they can be divided according to the skills that they mostly focus on. For instance, William Francis Mackey offers his own way of games subdivision (2, 109).

So, famous linguists have made a research and tried to estimate the amount of words that native speakers know in order to assess the number of words learners need to learn. It appears from this research that the number of words that is used by native speakers varies from 12,000 to 20,000 depending on their level of education. Fortunately, learners do not need all these 20,000 words in their everyday life, as they can understand quite a large proportion of texts even if they have a relatively small vocabulary. For instance, learners who know the most frequent 2,000 words will be able to understand almost 80 percent of the words in an av-

erage text. Therefore, a teacher should be able to identify the most frequent 2,000 vocabulary items in English and give them priority in teaching [3, 120].

Different types of vocabulary. According to Cummins (1999, as cited in Herrel, 2004), we can differentiate the following 4 types of vocabulary: reading, writing, listening, speaking. Each type has different purposes, but development of one type of vocabulary allows a learner to facilitate growth of the others, as they are interrelated. The first two types (reading, writing) constitute written vocabulary and the last two (listening, speaking) refer to spoken vocabulary. Children start acquiring speaking and listening vocabulary many years before beginning to build writing and reading vocabulary. Therefore, spoken language serves as the basis for written language.

Use of educational games for teaching vocabulary. Educational games allow students to practice all their integrated skills, however, vocabulary is influenced most of all. It is obvious, that vocabulary plays a huge role in language learning, but students usually find memorizing new words boring and time-demanding. So, appropriately chosen and used vocabulary games make the process of enlarging students' vocabulary much easier and more pleasant for both learners and a teacher.

Advantages and disadvantages of using educational games for teaching vocabulary. It is important to remember that use of educational games for teaching vocabulary has their own advantages and disadvantages, which should be taken into consideration.

The main advantages of educational games for teaching vocabulary can be summarized as follows:

A teacher can use vocabulary games as a testing mechanism, because they easily expose students' weaknesses, which need to be remediated. For instance, a teacher can mention that his or her students have difficulties using the words related to the topic "Education", so he or she can bring some material in order to revise this topic during the next lesson.

As playing games has always been a natural and vital part of growing up and learning processes, use of vocabulary games enables students to make their own experiments, discover different approaches, which are suitable for them while learning a new language and interact with their peers practising new vocabulary.

Educational games intended to enlarge students' vocabulary can be successfully used to change the pace of a lesson and renew students' energy after teaching long formal units and before returning to very complicated topics.

Vocabulary games usually provide students with "hidden" practice of new vocabulary, although students are not aware of this. For such effect, a teacher should choose educational games, which are connected with the topic that students have covered during the lesson in order to drill new words and imprint them on students' minds.

At the same time, overuse of games can have some negative consequences for both students and a teacher. In fact, having been carried away by a game many students can forget about time, and it will

be extremely difficult for a teacher to persuade them to stop playing and return to more serious studying process.

Some disadvantages of using games for teaching vocabulary can appear if:

Games become a meaningless habit. We should remember that not all games can be called educational, and that is why a teacher should choose only those vocabulary games that have an educating aim. Otherwise, students will waste their time instead of improving their English.

Students have different levels of English. It can be a problem too, as weaker students can be shy and use their mother tongue in order to express their opinions, while students who have a better level will be dominating and sometimes unwilling to present their ideas because of being bored.

Overall, young learners can learn new vocabulary drilling it in a form of a game, but in order to make the language acquisition more effective for them, repetition used in a game should be enjoyable every time. For that reason, educational games are a tool used in a class of young learners on regular bases. In addition to the personal challenge, younger students also enjoy competing with their peers, and introducing a game element is a way of livening up any material. Taking into consideration the fact that young learners cannot focus on their study for a long time, vocabulary games chosen for teaching them should be short and simple.

References:

1. Lee Sukim. (2010). Creative games for the language class (Forum) vol.33No 1, January-March. Number of pages: 26.

2. Andrew Wright., David Betteridge., Michael Buckby. (2013). Games for language learning, (second edition). Cambridge university press. Number of pages: 150.
3. Khan, J. (2003). Comenius' early primitive explanations of implementing Educational Games into classrooms: Using games in teaching English to young learners-Teaching English to children, from practice to principle, England, Longman. Number of pages: 305.

SIMILARITIES IN TERMS OF WORDS FORMATION IN UZBEK AND ENGLISH LANGUAGES.

Absamadova Mahliyo, Alangova Aziza

(SamSIFL students)

Abstract: *This article analyzes prestigious theme of linguistics that is constructing words refering similarities of Uzbek as well as English languages. Due to the important presence of English language in Uzbekistan as in various parts of the world, essentially to analogize above and discover diversities and duplicate edges in their grammar. What stands out from this paper is to elucidate resemblances of constructing words between of them. Seemingly, to be practical for Uzbek trainees, as apprentices can start to conceive much more after being acquainted with this article.*

Аннотация

В статье проанализирована престижная тема лингвистики, которая строит слова, ссылающиеся на сходства узбекского и английского языков. Из-за важного присутствия английского языка в Узбекистане, как и в различных частях мира, по существу, чтобы аналогизировать выше и обнаружить различия и дублировать края в их грамматике. Что выделяется из этой статьи, чтобы выяснить сходство построения слов между ними. Казалось бы, чтобы быть практичным для узбекских слушателей, как ученики могут начать зачать гораздо больше после ознакомления с этой статьей.

Key words: affixes, word-formation, prefix, suffix, erection

Mostly in English language word are constructed in two ways. One of them is called productive which is still used in languages and it involves the following types:

- 1) Affixes
- 2) Conversion
- 3) Abbreviation
- 4) composition

Affixation consists of two parts:

- 1) prefix
- 2) suffix

Prefix joins front part of word. In English prefixes are peculiar to verbs.

Prefixes which linking with independent part of speech, connect to base, for example:

–un (unhappy, unnecessary, unvigilant). The prefix used in objective part of speech becomes half linked, since they can be utilized independently: over(overprotective).

The principal ambition of prefixes is to alter lexical meanings of words. They are classified on the authority of numerous measurements.

Suffixes' focus in English language is originating imaginative content by adding end of words.

There several types of suffixes exist according to in which part of speech it makes word, history and productivity.

Progress of affixation is plenteous

method and from previous till now it has been serving to construct original con- tends. In the way this progress did not lose its productivity by adding any suffix or prefix to any word.

Conversion is counted to be identity of constructing words in English. Futher- more, it is also called word-making with- out suffixes.

Scientists had various thought about conversion. For instance, professor A.I. Smirntitsky deemed conversion as it was morphological way of word forma- tion. In this condition, a word of any part of speech passes to another part of speech replacing its paradigm.

For instance, «a dial» noun conveys «to dial» verb exchanging its own para- digm. Conversion may be morphological- syntactic way as well. Cause in this pro- cess we do not only change paradigm of word but also alter its syntactic task too.

Example: Need for paper is ubiquitous (in the sentence the noun paper's function is subject). We paper the cracks every month. (here paper is predicate)

Verbs are made by various semantic groups' nouns, thus, they own different meanings.

When it is produced by noun which expresses part of body, the verb notifies instrument: to eye, to finger etc. If it is made by nouns that express equipments, instruments and weapons the verb has instrument meaning: to hammer, to nail.

Verbs indicate actions of alive crea- tures which the noun indicates that the verbs are made by: to mass, to wolf, to ape

As made by noun pointing subject, it gives meanings of personalization, mak-

ing contribution or devoiding: to fish, to dust, to peel, to paper.

If the noun that verb is made, express place, then the verb also indicate place: to park, to pocket.

Conversion, if say counting men- tioned above, is peculiar word-building style and for those sides it plays important role in this productive procedure.

Abbreviation. It is shortenage of words and group of words. The reason of this reduction has linguistic and extra linguistic hue. In extra linguistic, it can be understood in changing of people's life and and those alterations come across numerous abbreviations.

In modern English language there are several new abbreviation forms and this procedure of life is developing rapidly. It points that we should accept information as much as possible.

Two main types of abbreviations: they are distinguished in graphic and lexic sides. From graphic way they are utilized in text in order to own less place in text. They are divided several semantic groups. Ex: days of weeks,-Mon, names of month- Apr, names of countries-UK.

In lexicak way, they are made by re- ducing one part of words and from lexical point. Ex: disco (discotheque), expo (ex- positoin), intro(introduction).

Usually, the method of abbreviating the head letters of word can be in both graphic and lexic.

For example: J.V-joint venture-graphic, BBC-can be example of lexic method.

Composite words. With the advent of composite words as many syllabled words in EL they come across phonetic changings.

Composite words may shape with formulas related to obvious period, but as time goes the formulas lose their power. Example, verb +adverb formula had been very productive and many words were shaped from it: outgrow, overturn but nowadays this structure is not considered productive and word making in this way has been stopped.

Composite words may be corollary adding of free word combinations or process of slowly semantic isolation. For example: scarecrow-made due to afraid of birds, pickpocket – pocket cutting, bridesmaid – girlfriend of bride. Actually those words were free word combinations and then were isolated from structural way. Those words lost meanings previously they had as a result of relation of which part of speech they were isolated of total phrase, specialization of its meaning and shaped as inseparable word combinations.

In EL words were constructed in other ways too, but subsequently they lost this peculiarity:

Sound changing: strike-stroke, sing-song.

Stress changing: `accent- to ac`cent.

Similarity to sound: to whisper, to giggle.

Unity: cinemadict (cinema addict), mogolog (magazine catalog).

Again erection (word building by postpone the last base of word): speak made by speaker, to collocate made by collocation, to compute made by computer, televise by television.

In conclusion, method of word forming is the main dictionary substance of any language. Every language has its own peculiarity in word forming, including English and Uzbek languages.

References

1. Stevenson 1988. p 145.
2. Смирницкий 1956. p 309.
3. Marchand. 1958.p. 90.
4. Yartseva. 1960.p. 76.
5. Hozirgi o'zbek adabiy tili(2015) A. Nurmonov, A. Sobirov, N. Qosimov, second edition, second book on pages 398 and 399.
6. Hotamova Iroda Ibragimovna «Ingliz va o'zbek tillarida qo'shma so'zlarning badiiy adabiyotlardagi kognitiv xususiyatlari». Tashkent-2017

ASPECTS OF TEACHING TERMS RELATED TO SPORTS TO B1 AND B2 LEARNERS

Z.X Bannopova

UzSWLU, Teacher of Roman –german filology faculty

Annotation:

In this article describes of teaching terms related to sports to B1 and B2 learners is to contribute towards the construction of a theory of the use and form of spoken language. Aspects of teaching terms related to sports to B1 and B2 learners primarily scientifically motivated but is reinforced by the prospect of using terms related to sports knowledge for educational and technological purposes.

Key words: The second president Sh.M.Mirziyoyev s speech, Teaching methodology, Make content relevant to student values and goals, Prompt and persuade students to learn, substandardized terms

Аннотация: В статье описывается про обучение термина спорт, в классах B1 и B2 студентов. Также в статье раскрывается теории и аспекты использования термина спорт.

As an English teacher it is pride for me to contribute with my Article to further development of teaching methodology and I hope this research will help effectively the teachers-in service in teaching English in future. The second president of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev Miromonovich “noted the need of creating a multimedia dictionary of Navoi’s works, providing broad access to this dictionary, as well as to stimulating scientific research. Main attention was paid to issues of raising international authority of the Uzbek language, translating works of Uzbek literature into foreign languages. You must show the wealth of our native language, your respect and love for it through its wide spread around the world”, said Shavkat Mirziyoyev during the conversation with university specialists. Furthermore, we will understand features of football terms’ differences

in English and Uzbek languages, this will be discussed in the further explanations. Our teaching methodology for young Uzbek students about football terms. Teaching methodology for improving interests of Uzbek students. We use the most effective methodologies for all age groups to develop real learn ability. We believe that genuine face-to-face interaction between students and with the teacher is the best way to achieve this and help your child learn football terms and rules of it. Teaching methodology based on procedures and activities about football terms for Uzbek students. Students come into classes with various levels of motivation to learn. As teachers, we want our students to try hard to learn during the unit and to continue learning about the subject area after the class ends. We try to motivate our students to learn.

1. Make content relevant to student values and goals;

a. Teach topics in a way that has potential for immediate application and possible benefit to the students, e.g., if the topic is self-control problems like overeating, go beyond discussing the problem and encourage students to test self-control strategies such as goal setting and self-monitoring to regulate their own eating.

b. Before each class session, remind yourself why the material is meaningful and interesting.

c. Relate subject matter to the specific interests of students.

d. Relate subject matter to the everyday experiences of students.

e. Ask students to give personal examples of applications of principles being studied.

f. Give students choice about what they learn, e.g., what topics are covered in class and in assignments.

2. Prompt and persuade students to learn;

a. Encourage students to try hard during the unit.

b. Give the rationale for unit requirements.

c. Stress that knowledge of topics extends beyond the unit content.

d. Suggest enrichment readings or activities and encourage students to explore topics for themselves, during the unit and after.

e. Explain the value of lifelong learning. f. Encourage students to self-monitor their learning efforts, e.g., by keeping a record of how many study questions they answer correctly each day.

Our aim is to develop in your child a love for football and positive attitudes towards football terms learning. Our courses give them the opportunity to learn the terms in an interesting games, varieties activities. For that method We use fun and interactive activities such as football games, songs, chants and stories. stadium, books, tracks and so on in class during the lesson or during the playing football games anywhere Children engage in structured and free play activities to practice what they have learnt in class or stadium. Our lessons are theme-based and we nurture reading and communication through a range of activities including art and craft, show and tell, role-plays and experiments. After the presentation of the topic of the day, children get to work in small groups so that the teacher is able to give each child more attention and help. Children also get group time with classmates which encourages development of social skills and use of football terms in a natural setting.

This article is devoted to analysis of football terms in English and Uzbek language and teaching terms related to sports to B1 and B2 learners. For this I used to several procedures and activities for teaching English football terms to Uzbek students. Although the substantivized football terms have been investigated separately in the two languages, namely, more English however, less in Uzbek, the comparative analysis of the substantivized football terms which is useful to work out effective strategies for teaching them at Uzbek schools has not yet been conducted. Thus, the topic of our research proves

to be one of the actual ones in Modern English and Uzbek linguistics and especially in methodology of teaching English. The whole procedure of applying the strategy worked out by us to the process of teaching the English substantivized football terms at Uzbek high schools is based on the three main phase of any teaching, (presentation, acquisition or mastering of the material under study) and post activities (consolidation of the covered material by applying communicative approach) with a permanent focus on the substantivized terms. The strategy under use is experimented through a system of exercises (language, conditional speech and speech exercises) that mutually complete one another in comprehen-

sive learning of the grammatical analysis of football terms. We hope that the strategy we have created in our qualification paper may tend to be useful assets for working out effective methods and methodologies for teaching certain other football terminology grammatical topics more or less related to the topic of our research work.

List of literature

1. Anitchkov I., Saakyants V. Methods of Teaching English in Secondary Schools. М. – Л., « Просвещение», 1966 с. 11 – 26
2. Teaching English as a Foreign or Second Language, Second Edition: A Teacher Self-Development and Methodology Guide (Michigan Teacher Training) hrenfelt, Johannes, and Neal Watkin. 100 Ideas for Essential Teaching Skills (Continuum One Hundred). New York: Continuum, 2006

COMPUTER-ASSISTED LANGUAGE LEARNING

Qirg'izboyeva Mohlaroyim Baxtiyor qizi,

the second-year student

of Uzbekistan State World Languages University

Annotation

The technology era – XXI century has brought many great achievements and changes to every field of our life. Because of technologies, the process of sending, sharing, saving and exchanging information is happening fast and in a comfortable way. Downloading, analyzing and sending information in the field of market with the help of computer have already been undeniable factor of our life. Alike other fields, in a process of learning languages, the role of computer and Information Technologies is increasing. Soon after “The regulation of ways of developing the system of learning foreign languages” by the former President of Uzbekistan, the procedure of perfecting the system of learning foreign languages and developing it with an effective usage of Information Technologies in practice is still remaining as the most important issue currently. The presence of continuous education is creating great opportunities for the development of languages and technology systems.

Key words: CALL, technology, computer, language learning, the Internet.

Introduction

Before speaking about a language, we should realize a great bond between a computer and a language. It makes us happy that the process of learning language is becoming computerized step by step since the first generation of computers was invented. The first computer was invented in 1980 and since then many English proper nouns were introduced to the dictionaries. For instance, the words of keyboard, monitor, mouse, joystick, modem and other words were begun to be applied to computer technologies.

Main part

Nowadays, iPod, Mp3, Wi-Fi, CD-ROM, USB, URL and etc. entered our public speech. And these words have already become typical for those who works with computers. As the computer tech-

nologies are one of those vital aspects in learning languages CALL (Computer-Assisted Language Learning) has been introduced. Simultaneously with CALL, some aspects of it have been created in order to enhance the learning process.

Here some of important aspects of computers:

1. Technology is vital in order to achieve the pedagogical purposes of teaching problem and education.

2. Any appropriate CALL, which is liked by students, can be created in classrooms.

3. It requires that every student should be attracted to the information technologies. It is also necessary to prepare some tasks depending on the learning strategies and students' abilities. It is reasonable to explain the programs of a computer to the students gradually in order not to make

difficulty in adapting to the computers.

4. Using computer should be effective and useful. This means, if a student isn't able to succeed in the given task of CD for the first time, it should be observed that he or she attempt to do it after understanding in the next try.

5. We should not believe fully that computers work all the time. The most important part is that when computers isn't supplied with electricity or its out of use, teacher should guarantee the efficiency of lesson with the help of using another books or materials.

CALL can reflect in many ways in language learning. Here they are:

1. Companionship projects. In this case, students can illustrate their given tasks or research projects with graphics, texts or videos in the form of presentation. And this helps students to create a good sense of co-working in a given research and learning computer programs easily and in an interesting way.

2. Correcting and discussing essays or handwritten tasks are checked by the tutor or buddies and take advice.

3. Blogs. Nowadays, in education system the importance of blogs is increasing because of the fact that blog is a bond between teacher and student. It means that teachers and students can discuss some topic and get answers to their questions.

4. Design of Web-Pages. Creating web-pages on the purpose of teaching languages is opening the doors of great opportunities to language learners. It is possible for learners to do various exercises, tests and have interesting chats.

5. Extra chances of educational materials. The materials which are published these days, are enriched with audio-video materials and CD-ROMs. CD-ROM works as an extra assessment of the knowledge as it shows the results and the level of a student on the screen of a computer.

Wide declaration of Information Technologies in educational system may prove that a teaching system is also developing. Especially, it is totally impossible to imagine a modern education system without the Internet. And this requires intensive usage of technologies in education. At colleges, schools and universities computers and the Internet are declared widely. Most importantly, technology still stays of paramount importance in learning foreign languages.

According to Researcher Morell (1990), in 1998, when they had questionnaire among Hong Kong University students, most students declared that the Internet was so common and had a great role in learning process.

Namely, learning English:

1. 72 % of students claimed that learning English online helped them to be shaped as an independent learner.

2. More than half of the students referred that they could communicate with native speakers through e-mail and ICQ (an app that allows to chat with one more people simultaneously).

3. It was clear that 36 % students used the Internet to revise their English.

4. 96 % students claimed that their self-study ability was improved.

5. 74 % of students and 65 % of teachers admitted that they had lack of knowledge in using computer.

6. 56 % of students pointed that the Internet, e-mail and using ICQ increased their ambition in learning language.

It is revealed from the questionnaire that nearly more than half of the students used the Internet, e-mail or ICQ at home on educational purposes and it helped greatly. Despite the fact that sometimes some problems may occur with technologies in education.

Learning through web-pages requires new skills and knowledge from both students and teachers. Students must learn how to search and download whereas teachers know designing web-pages, they usually face some difficulties in programming, graphic design, editing the web-site or adding new things to their web-site.

Conclusion

In conclusion, computer-assisted language learning has many advantages and can guarantee that the learning procedure will have fruitful outcomes. Both teachers and students feel motivated and eager to be engaged in lessons with the help of technological devices. Therefore, it stands to reason that this type of learning should be applied to all schools and universities. In this way, we will hopefully have a robust educational system.

References:

1. Colpaert, J. (2008). Computer-assisted language learning. Antwerp, Belgium
2. Heift, T. (2003). Multiple learner errors and meaningful feedback: A challenge for ICALL systems. *CALICO Journal*,20(3), 533-548

THE SHORT HISTORY OF BUDDHISM IN UZBEKISTAN

Nizametdinov Najmiddin Gulamovich

АННОТАЦИЯ

Важность темы: Данная статья посвящена изучению материалов экспедиции Кара-Тепе в старом Термезе, Сурхандаринской области Узбекистана. В статье также рассмотрены вопросы точки соприкосновения буддизма с суфизмом на основе метода сравнительного изучения религии Абу Рейхана Беруни.

ANNOTATION

The importance of topic: The present article devoted to the materials of expedition of Kara-Tepa in the Old Termez, which is situated in the territory of Surkhandariya region of Uzbekistan. In the same article has been investigated also the similar points of Buddhism and Sufism on the bases of the method of comparative study of religions of Abu Reykhan Beruni.

Key words: avatara, karma, sansara, dharma, nirvana, kali-yuga, maha-dharma, buddhashira and sanghamitry”

In the years of Independence in Uzbekistan, the certain results in the field of scientific investigations of Islam have been achieved as well as other religious-philosophic teachings. The present article is a logical continuation of this process mentioned above.

It is known, that God's truth is one like Himself and not changeable in spite of time and space. The importance of this concept in the life of mankind was to purify the people of different societies from all sins on the base of this or that religion. Though ancient times up to the Islam, the arising of religions in the first sources is described by the same motive but from the moral, social and philosophical viewpoint by different causes. One of the adequate factors of above mentioned can be the history of Buddhism. Consequently, the birth of Siddharth from the family of Gotama in the middle of the first millen-

nium B.C. and further acceptance of His teaching as religion, in India is explained according to "Avatara" - in the meaning "Who descends having full or partly God's incarnation power from the divine kingdom to carry out of definite mission" Incidentally, this religious event had been noted by Abu Reikhan Beruny in "Tahqiq-i lil Hind" or shortly named "Hindustan":

"In the legend about Shaunaka... from the words of Brahma, is spoken, that God in heaven gave him to hear His word: "When starts Kali-yuga I send Buddhodan the sun of Shuddhodan in order to spread goodwill among peoples" [1:141].

According to the opinion of scientists Buddha created his doctrine on the conglomerate of Karma, Dharma and Sansara of Brahmanism, at the same time excluding the "Caste system" and other tenden-

cies of such senses. Therefore, the factor of equality of everybody in the condition of discrimination of human rights and possibility of reaching “Nirvana” through the faith and pure life activities for all layers of every society played decisive role in the wide spreading ideas of Bhuddism out of India. For example, in the territory of Central Asia. But here, the first of all, we should search the reason of appearance of a new religion from the history of relationship between Central Asia and India. As written “in the collection of “Jataki” – III-II B.C, merchant caravans from India and China often used to go to the north - Central Asia, the geographic condition of which made it important in trading between East and West on the way to Greece, Rome and other European countries”. However, Central Asia was not limited by the role of mediator but itself had constant and direct trading with India also” For example, “Starabon narrates, that Oks river (The Amudarya) in Central Asia served as “a link of important chain” on which Indian goods were brought to Europe through the Caspian and the Black seas [4:127]. In fact, “Many archaeological findings allow to concern close economic and cultural relations of Central Asia and India in I-IV centuries - during the ruling of Kushans”. In connection with these factors the entrance of Buddhism together with elements of Indian culture into Central Asia is supposed through tribes and merchants”.

The information received from 1930th in the field of archaeological works have been enriched by the new materials for the last ten years of Independence Par-

ticularly, at present the below shown results of excavations in Kara-Tepa and other places near the “old Termiz” can confirm the transition of Buddhism from India to the western part of Uzbekistan - Surkhandarya:

1.Remains of Buddh monasteries in Kara-Tepa and other archaeological ornaments - coloring of walls and frescos similar to the “Temple of Kanishka “ in Surkh Kotla (Afganistan)”.

Nine copper coins found in Kara-Tepa with figures of King (first side), Shiva and bull Nanda (second side), which can be belonged to the coins of minting of Vasudeva”.

Crocks with special grip in the form of animals including pictures in accordance with Indian ceramic traditions i.e. different type of grips in the figure of monkey and pictures of lotus and swastika in a black flourish on the surface of crocks”.

4.The certain inscriptions in Sanskrit and Bactriya preserved in un-derground of Kara-Tepa give additional materials to study the history of Bud-dhism in Uzbekistan:

A.”*Bu-ddha-shi-ra-ddha-rma-ka-thi-ka*”(ya) “*Buddhashira is speaking (about) dharma*”

B.”*ayat pu...pindika buddhashi...ka mahadhamia kathi...* - “*This vessel...giver alms; Buddhashi speaking (about) mahadharma*”

C.Tika-kundik Buddha... - “*This vessel (for) drinking of Buddha*”[2:115].

Except the translated inscriptions here we face with a number of questions regarding the special terminology and names like “Mahadharma, Buddhashira

and Sanghamitry". "In one of inscriptions on vessel was written not ordinary "dharma" but "Mahadharmā". May be this definition of dharma shows that in Kara-Tepa was functioned the Mahayana?". Or, as a matter of fact "What were meant Sanghamitra and Buddhashira?"[5:114-117].

From the one hand, of course, detailed answers for certain questions will be given by further investigations, but from the other hand, "In any case, the connection of the last findings with complex A and B in Kara Tepa even now seems as the living in "Termez of Kushans" one of the theologies - of Dhar-makathika undoubtedly". If so, it can be said, that Buddhism had been founded in the very territory not only for migraine visitors, but for the local prayers as well, who carried out religious service under the guidance of Buddhisatva. It means, in all probability main principles of Buddha philosophy about the equality among peoples, personal and general ways of religion to get rid from the "World suffers" and their methods were known for local population, who approximately after seven centuries accepted Islam. And as acad. E.Bertels emphasized,"Turkic peoples were one of the first, who accepted Islam not through the force of weapon but by the conviction [3:224] .

Of course, now it is difficult to determine the spiritual readiness of the population of Central Asia for acceptance of Islam, because of already "known religious principles" of Buddhism or Zarastriism. But anyway, there are some thoughts and conditions of Buddhism can be observed in the philosophic interpretation of Sufism:

—Meditation in Buddhism is similar with Muroqaba - concentration of mind of Sufism.

—Importance of the role of a teacher is similar with the position of Pir-i murshid.

—"Hinayana" is similar with principles of Sufism in reaching perfection and enlightenment through ascetics.

—"Mahayana" is similar with the most popular direction of Sufism called Naqshbandiya, which's the main slogan is - "Hand on work and heart on God":

— Moreover, to the same extends there are the similarities between the ethic code of behaviour concerning the carrying out of "Five commands" and "Eight step by step ways" for monks in Buddhism and "Maqamat" - Nine stages for solik (pupil) in Sufism. They are:

—Tuba - (confession) means having thrown all bad habits to improve perfect qualities of behaviour.

—Vara' - means to lock tongue, eye and ear from actions prohibited by religion.

— Zukhd - means together with all unwanted actions Solik must be on diet for not allowing all foods, drinks and renounce from the sense of material properties.

—Sabr - means the power of patience and no any complain or fear during the filling difficulty. In this stage, Solik discovers a new phases of sensual world and keep control above all kind of temptations, which are enemy of sufiys.

—Khaf- means condition, when soul is out from the trust (of God) - in doubt or under the impression of Evil. Solik in

this stage fears not because of torment, he is worried for craftiness of desires.

—Rajo - (Hope) means the freedom from the “Khaf”, what makes Solik more near to the aim.

—Rizo - means becoming of’ pure soul and coming out from the influence of temptation and entering into God’s agreement. In this stage Solik has no any objection on the destiny and becomes free from anger, worry, fear, offence and so on.

Now having made short analyses on the subject, we should take into consideration that the conception of above quoted similarities between Buddhism and Sufism are to be understood only from the viewpoint of philosophic approach but not in the meaning of absolute adequacy. And what concerns for differentiations of each religion, they should be investigated in the future as “unknown parts” of the world. Because “All religions, - as said a well-known sufist Mansoor Khallaj, - are different twigs of the same Tree”.

At last, the only question to which we have to answer is - “Why and by what reason so-called similar points of the world religions should be studied? To our mind, in the condition of struggle against the terrorism throughout the world, the comparative studies of the wide spread religious doctrines undoubtedly will help to realize once again the logic of the divine Truth, that God is One and charitable for all in spite of race, nation and religions.

Literature

1. Абу Рейхан Беруни . Индия. Избранные соч. II том. Т.: 1969.
2. Буддийский культовый центр в Кара – Тепе в Старом Термкзе. М.: Наука 1972.
3. Бертельс Е.Г. Избранные труды (суфизм и суфийская литература). М.: «Наука» 1965.
4. Дж.Неру. Открытие Индии.М. Изд-во инос. лит 1955.
5. Grec T.V. New Indian inscriptions from Kara-Tepa excavations. (Translation) Moscow. 1972.114-117.

INTERPRETATION OF RHETORICAL QUESTIONS IN SACRED KORAN

Turaxonova Badia Omonillayevna,

UzSWLU, Tashkent, Uzbekistan, bturaxonova@gmail.com, +998909974095

Annotation

This article analyzes the term “style”, relying on the ideas of linguists and determines the use of rhetorical questions in religious texts, specifically in sacred Koran. Emphasizes the necessity of a good linguistic and pragmatic knowled to interpret religious texts as they are not translated but interpreted meanings.

Аннотация

В данной статье анализируется термин стиль опирающийся на идеи лингвистов, и определяется использования риторических вопросов в религиозных текстах, особенно в священном Коране. Подчеркивает необходимость хорошего лингвистического, прагматического и религиозного знания для интерпретация религиозных текстов.

Due to practical variances, the way one individual uses language fluctuates, sometimes considerably, from that of another even when they are talking about the same thing. The writer’s way of presenting his message to his readers is often stated to as the ‘style’ of that writer. In the process of codification or understanding, some words, thoughts, feelings and ideas might become either over-emphasized, or under-played, or not even used at all as posited by Adeyanju and Uyo[1;133-138]

Crystal, D. and Davy, D. in their book Investigating English Style stated that

“Style could be the language habits of an individual” [4; 45]; While Wales indicates style as a manner of expression. From the non-linguistic point of view, it could also be an enhancement; or the way one does certain things, like wearing a hat/cap, one’s particular hairstyle, a corporate style, a way of organizing things, etc. Thus, ‘style’ can be described as that

personal touch that people recognize and which stands you out. All the scholars mentioned above assure that the word has a strong power. In politics, religion, business, social and cultural situations, the ability to manipulate the audience by playing on their emotions, usually tells who is an orator and who is not. Basically, any form of literature uses language in depicting ideas, emotions, desires, history, culture, religion, traditions, norms, etc. of a people. This content is expressed through language.

Rhetorical Questions (RQs) are used in all the instances: in belles-letters style texts, public speeches, daily conversations and even religious text. RQ is question that is structurally the same as any other question but which, usually, is not designed or is not expected to elicit an answer. The main difference, however, is that the RQ is semantically/functionally a statement or claim because the writer is

ready to tell his readers the answer, the answer is already known, or nobody, not even the writer, knows the answer. This means that getting an answer to such a question is the desire of every reader/listener. It could also be used to wrap-up discourse in a conclusible statement based on previous discussions or facts presented such as: “Мен нечун севаман Ўзбекистонни?” (Why do I love Uzbekistan?) a title of a poem by famous uzbek poet A. Aripov. This means no reason is needed to love one’s motherland.

A rhetorical question may be looked upon as a device used by the speaker to assert or deny something, e.g., “Why me?”. It might be seen as a way to encourage the listener to think about what the (often obvious) answer to the question must be, and even to reflect on what the implied answer to the question should look like.

One of the results of the fact that there is no complete correspondence between sentence forms, i.e., the grammatically defined sentence types and their communicative functions is the appearance of rhetorical questions:

“In practice, there is a much greater discrepancy between sentence forms and functions. Question forms are frequently used to make statements or comments or give commands.” [3; 13]

RQ are assertive, sophisticated and authoritative style frequently used and found in all religious texts as Holy Bible and Sacred Quran. As a religious text Quran shouldn’t be translated, so its meanings are rendered.

Glorious Qur’an has been described as “a sea of rhetoric”, which exhibits not

only a great frequency of rhetorical questions, but also a wide range of functions represented by this type of questions. Hence; it surpasses any other Arabic text – whether classical or modern, a matter which confirms its indisputable uniqueness.

Each language having rhetorical questions will have its own inventory of functions and specific question forms which may be used rhetorically. When realizing rhetorical questions, they may vary from one language to another or even from one version of a language to another due to the peculiar usage of the language or dialect, then problems are expected to arise. For instance, commonly used rhetorical questions in one language and/or dialect may sometimes sound confusing to people who may be fluent in that particular language, but unfamiliar with the localized meanings, and who may consequently attempt to answer those rhetorical questions occurring in an argument of any kind.

It might even be argued that not all languages may use rhetorical questions to deliver some messages. If translated literally, it might be argued, they might sometimes be understood not rhetorically, but as ordinary questions. Such being the case, the speaker’s purpose would then be lost.

The translator must be able to analyze the kind of a question used in the source text. He has to decide whether it is a real question, or a rhetorical one. A real question is not expected to pose a serious problem. If, on the other hand, a rhetorical question is involved, he should dis-

cover the purpose behind such a question in order to succeed in arriving at the best way to translate it into the target language. Otherwise, the real purpose behind using a rhetorical question will not be successfully communicated [5; 235].

A good translator differs from others with capacity of keeping both form and meaning of idea in the native language. We investigated the translation of meanings of Sacred Quran into Uzbek and English languages, especially rhetorical questions. In different translated versions of sacred Quran the most RQ are saved and interpreted in the form of rhetorical question. For example:

In Uzbek version, translated by Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf, Surah Hadid or Iron, ayah: “Иймон келтирганлар учун Аллоҳнинг зикрига ва нозил бўлган халққа қалблари юмшаш, айна чоқда, аввал китоб берилган, сўнг муддат ўтиши билан қалблари қотиб қолган, кўплари фосиқ бўлганларга ўхшамаслик вақти келмадими?!” [6; 539]

This very ayah in English version translated by Yusuf Ali is as follows:

“Has not the Time arrived for the Believers that their hearts in all humility should engage in the remembrance of Allah and of the Truth which has been revealed [to them], and that they should not become like those to whom was given

Revelation aforetime, but long ages passed over them and their hearts grew hard? For many among them are rebellious transgressors”. [2; 283]

In Surah Yasin by M. Yusuf: Кимнинг умрини узоқ қилсак, уни хилқатида тескари қилиб қўямиз. Ахир ақл юритмайдиларми! [6; 444]

By Yusuf Ali the same part of Quran was translated as: If We grant long life to any, We cause him to be reversed in nature: Will they not then understand? [2; 224].

Thus, this study has highlighted the complexity, diversity and dynamics of language use, especially in religious text – Glorious Koran.

The list of used literature:

1. Adeyanju, T. K. Teaching literature and human values in ESL: objectives and selection. English Language Teaching Journal, xxxii, 1978.
2. Ali, Abdullah Yusuf The Holy Qur'an. (Text Translation and Commentary). Kuwait: That Es-Salasil, 1989 y. 2nd ed.
3. Chalker, Sylvia, Current English Grammar. Hongkong: Macmillan Publishers, 1984.
4. Crystal, D. & Davy, D. Investigating English Style. London: Longmans, 1969.
5. Larson, Mildred L. Meaning-based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence. Esfahan: Jungle Publications, 1984.
6. Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf, Qur'oni Karim va o'zbek tilidagi ma'nolari tarjimai, Toshkent, Hilol nashr, 2017.

“MENTALITY” AND “MENTALSETUP”- AS A SOCIOCULTURAL PHILOSOPHY PHENOMENON

Isakova D.F.

Undergraduate UZSWLU Faculty of Linguistics

Scientific adviser: Dr. Phil. Sciences, Professor *Teshaboeva D.M.*

В статье рассматриваются методологические основания зарубежных и отечественных исследований менталитета в рамках различных научных подходов на протяжении XIX–XX столетий. В результате анализа трактовок категорий «менталитет» и «ментальность» и их соотношения в ряде исследований предлагается авторское обоснование дифференциации данных категорий в рамках социально-философского направления.

Ключевые слова: менталитет, ментальность, структура, подход, методология.

The article considers the methodological foundations of international and Russian studies of mentality within the framework of different approaches in the XIX–XX centuries. Having analyzed interpretations of the categories mentality and mental setup and their interrelation in a number of studies, the author’s justification of the differentiation of these categories in social philosophy is offered.

Key words: mentality, mental setup, structure, approach, methodology

The social reality of the 20th century clearly showed that the historical process was caused not only by economics, politics, the confrontation of social class forces and the development of cultural processes, but also by the influence of the mental structures of society. In connection with this circumstance, humanitarian studies have increasingly begun to refer to the concept of “mentality”, implying some specific reality (ideal, spiritual, or just psychological). The uncertainty, the vagueness of the scientific meaning of the notion “mentality” and at the same time the theoretical and practical significance of the study of the phenomenon “mentality” for the development of modern social science and in general humanitarian knowledge clearly demonstrate the relevance of the chosen research topic.

The actualization of the study of mentality is connected with the urgent objective need to look at a person in a comprehensive manner, in the totality of manifestations of his social qualities, due to the increasing complexity of the social structure, as well as accelerating the dynamics of social processes and changing the role of the individual in social space. In this regard, the private scientific approaches to the study of the individual have been replaced by a systematic approach, which is demanded in the framework of both social philosophy and sociology and psychology. The purpose of this article is to analyze the methodological positions in the research of mentality.

The problem of mentality is further considered by representatives of various historical European schools. German re-

searchers first began to consider the mentality as a social rather than a psychological phenomenon. Russian scientists have continued the methodological tradition begun by Western researchers. Within the framework of domestic studies of mentality, three areas can be distinguished: psychological, socio-philosophical, and cultural. The first unites works in the field of formation of mental structures of consciousness as socio-cultural manifestations of the subject; these include the theory of the cultural and historical development of the personality of L. S. Vygotsky; studies of social-gender attitudes and stereotypes as structural elements of the national mentality L. I. Antsyferova, A. A. Kronik, A. V. Petrovsky, S. L. Rubenstein, G. G. Shpet, MG Yaroshevsky; the theory of activity of A. N. Leont'ev, as well as the concept of personality as a subject of life, developed by KA Abulkhanova-Slavskaya; theory of social representation of mental structures of consciousness in everyday sociocultural reality A. G. Asmolova

One of the structures of mentality is based on the subject of social consciousness and the object of its reflection. In the framework of the study of mentality, its structural levels are distinguished according to the nature of the extra- or introvert nature of the reaction of the subjects:

1) the particular level, or unconscious, reflects the general tendencies of private life and in many respects determines the formation of the personality and its social roles, as well as the nature of relationships with other individuals. These are habitual everyday relationships, rituals, social norms, values, as-

sessments, in a word, a partly non-reflexive world of social interactions;

2) "spiritual self" – a culture of a specific social community, its specificity, adaptive abilities, manifested at the reflexive level;

3) social response – the reaction of a community or an individual to politics, state power, reforms, etc.;

4) Metasocial level – ethnocultural orientation outside with parallel turning inward (for example, a national idea, which has a great aftermath).

The main goal of the dissertation research is to show the scientific significance and versatility of the socio-philosophical problem "mentality", revealing the content structure, historical and socio-cultural originality of this phenomenon through the essential meanings of the concept.

To achieve this goal, the following tasks were set: to comprehend the distinction between the concept of "mentality" and the phenomenon of "mentality";

– to define the notion of "mentality" as a category of social philosophy;

– clarify the essential meanings of the notion "mentality"; – show the methodological significance of the allocation of the concepts of "carrier" and "Expression" of the mentality introduced to characterize the real mentality;

– to substantiate a theoretical thesis about the importance of preserving the family as a guardian of the mental traditions of nations and nationalities, based on specific sociological material;

– show the historical and spiritual-religious roots of mental [™] on example of

ancient monuments of spiritual culture of different nations (sacred books, myths, national epic, folklore);

– highlight the main components of the mentality, showing their dynamics and interconnection;

– demonstrate on a specific socio-historical and historical-philosophical material that mentality is a type of self-identification (West, East, Eurasia), highlighting the main socio-historical types of mentality.

We believe that in sociological studies one can separate the concepts of “mentality” and “mentalsetup” as belonging to different levels of organization of social reality. In our opinion, the “mentality” correlates to a greater extent with the meta-social level, and the notion “mentalsetup” can be effectively used in the study of more specific levels, for example, social groups, and define it as a social-group mentality.

ПРОФЕСІЯ ПЕРЕКЛАДАЧА В ПОРІВНЯННІ З ІНШИМИ ПРОФЕСІЯМИ

Кодола О., Сидорук Г.І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м.Київ

Переконана, що кожна людина може працювати і досягти результатів не в одній, а в доброму десятку професій. Просто немає можливості всі ті професії «скуштувати». Кожна людина, обравши собі професію, повинна з повагою ставитися до неї, без зверхності і тоді працюватиметься добре, легко та із задоволенням.

Я обрала собі професію перекладача спочатку ще не зовсім усвідомлюючи істинну суть цієї професії, її значимість, роль, відповідальність. Так, мені дуже подобається, коли людина розуміє мови інших народів, коли може вільно спілкуватися з людьми, в яку б країну вона не поїхала.

Я також хочу цього досягнути. Вже навчаючись на першому курсі університету, я зрозуміла, щоб полюбити свою професію, добре оволодіти її основами та досягти певних успіхів, – потрібно дуже багато працювати.

На мою думку, перекладач повинен не лише добре знати іноземні мови, а в кожне слово, яке він перекладає, в кожне речення вкладати ще й свою душу. Потрібно відчувати настрій та характер співрозмовника, і намагатися мімікою, жестами та емоціями передати зміст почутого – ось головне в професії перекладача.

Слово вчить, слово надихає, слово виховує. Велика, магічна, непіддатна

часові і природним стихіям сила закладена в слові. У ньому – весь світ з його радощами й тривогами, з його таємницями й осяяннями.

Мова формується протягом віків. Кожне покоління збагачує її і передає цей неоціненний скарб нащадкам.

Ми, майбутні перекладачі, повинні дбайливо ставитися як до своєї рідної української мови, так і до іноземних мов, майстерно володіти ними.

Думка і мова рухаються поруч. Без любові, захопленості професією перекладача, не буде творчого натхнення і радості пізнання.

Майже всі професії переплітаються між собою, залежать одна від одної, доповнюють та збагачують одна одну. Все, що оточує нас, створено руками людини, людини певної професії.

Картина відомого художника. А хто ткав полотно, на якому вона написана? Хто робив фарби, пензлі, раму? Хто побудував майстерню, де працював художник...? І так скрізь, у всьому. Люди різних професій тісно пов'язані між собою. Вони передають знання та уміння в своїх творах.

Художники – в полотнах, де світанок, де багато неба і барв.

Композитори – в океані музики.

Письменники – в буянні слова.

Скульптори – у витончених формах, які відбивають порухи душі героя.

Хлібороби – в буянні хлібів.

Перекладачі – у відчутті чарівної музики слова іноземних мов, - дивного витвору людини.

Слова, як пісня, народжуються в праці. Без слова, не було б ні письменності, ні літератури, ані пісні. Відберіть у людини мову, і вона здичавіє.... Кожна мова по-своєму прекрасна. Вона, мов неповторний самоцвіт, виграє всіма барвами веселки, має своє звучання, свою ваговитість, власну наповненість і красу.

Мови кожного з народів світу по-своєму гарні і співучі, а перекладач допомагає нам побачити світ навколо яскравішим, наче чарівними фарбами розмальованим.

Не всі здатні відчутти силу і красу слова. Слова живуть в серцях людей, а якщо серце у людини закрите, або спить, вона не зможе відчутти усїєї краси і величі слова.

А так хочеться, щоб люди не лише слухали мову народів інших держав, а й серцем розуміли ті почуття, з якими люди розмовляють, спілкуються.

Так, як у картині художник кольором і формою відтворює навколишній світ, так і перекладач робить це за допомогою слова.

Перекладачі – наче чарівники, вони бачать те, що непомітне іншим. Не тільки бачать, а й у перекладі знаходять сова, які найвиразніше, найточніше передають їх зміст нам. Рухи рук – жести – допомагають людині усвідомити

переклад слова, швидше його запам'ятати. Настрій і почуття ми, перекладачі, передаємо з допомогою емоцій нашого обличчя: весело, сумно, радісно, з задоволенням, сердито. Все це – емоційна виразність мови перекладача.

Щоб зрозуміти мову інших народів, треба вивчити те середовище, в якому ця мова народилася, розширити свої знання про культуру та побут цього народу, зберегти і точно передати значення слова оточуючим.

Я познайомила з англійською та німецькою мовами ще у школі. В університеті вперше почула польську мову – індивідуальну в звучанні, особливу, яскраву, якусь по-своєму фантастичну. Багато слів схожих з моєю рідною українською мовою, але більшість – нових, невідомих. Дуже хочу вивчати цю мову і як майбутній перекладач, вільно нею володіти. Хотіла б поїхати в Польщу і наживо почути спілкування дружнього польського народу цією мовою, яка народжує певні почуття, що містяться в душі цих людей.

Кожне слово, на якій би мові воно не звучало, - це ніби діамантова намистинка на величезному разку нашої неосяжної планети.

Професія перекладача дає можливість усвідомити та зрозуміти, що рідна українська мова та іноземні мови – велике багатство всього людства, яке потрібно усім нам берегти і примножувати. Слово – це найтонший різець, здатний доторкнутися до найніжнішої рисочки людського характеру. Вміти

користуватися ним – велике мистецтво – це найважливіше завдання людей нашої професії.

Я вважаю, що перекладач повинен дуже добре уміти користуватися словом, уміти словом створити красу душі, підбадьорити, надихнути на творчість, на добрий вчинок.

Із мовами народів світу
Знайомить нас перекладач
Виразно, точно, емоційно,
З теплом душі і мелодійно –

Тож побажаємо
В житті йому – удачі!!!

Література:

1. Гудманян А.Г. Вступ до перекладознавства: Конспект лекцій – К.: НАУ, 2005.- 96 с.
2. Кретьова О.І. До питання професійної етики перекладача/Вісник Черкаського університету – Випуск 124: Педагогічні науки – 2008.- С. 64-70
3. Gouadec D. Translation as a Profession. -Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Company, 2007. – 396 с.

СПЕЦИФІКА НАРАТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОВІСТІ СОФІЇ
АНДРУХОВИЧ «СТАРІ ЛЮДИ»

Сидоренко Ольга Юріївна,

студентка IV курсу факультету української та іноземної філології і мистецтвознавства ДНУ імені Олесея Гончара

Ключові слова: наратив, наратор, нарація, наративна модель, ідіостиль

Keywords: narrative, narrator, narrative model, idiostyle

Ключем до розуміння специфіки наративної організації повісті «Старі люди» Софії Андрухович є висловлена в передмові до книги Ю. Іздриком думка про те, що всі історії *«укладають цілий контекст і паралельну самотійну дійсність, лише позірно перетинаючись із „основною” наративною лінією»* [2, с. 3]. Ця стратегія наративної побудови оповіді дистанціює від постаті авторки створений нею світ і робить його максимально наснаженим оригінальними прийомами, що формують ядро ідіостилю.

Наративний темп будь-якого твору задається конкретним жанром. Обраний Софією Андрухович жанр повісті дозволяє запрограмувати такий порядок представлення подій (з точки зору передусім «фабульного», а не «комунікативного» напрямку аналітичного дослідження тексту), який передбачатиме неквапливу, подеколи навіть нерозмірену нарацію, і водночас матиме динамічний характер розгортання сюжету. Протягом усього твору спостерігається однакова тенденція наративного темпу: наратор

оповідає історію розлого, а наприкінці часто одним-єдиним реченням підсумовує сказане. Попри таку індивідуально-авторську особливість, в цілому, наративний темп лінійний з витриманим у логічних рамках хронотопом.

У повісті «Старі люди» наратором є лише гомодієгетичний розповідач, тобто герой, що має безпосереднє відношення до подій і бере в них активну участь. Однак нарація художнього твору ускладнена, оскільки спостерігається тенденція до постійної зміни нараторів, їх чергування та взаємопереривання. На початку постає наратор, який справляє враження «всезнаючого голосу автора»: «У вівторок 3-го вересня Лука отримав запрошення на весілля. Його приніс огрядний поштар» [1, с. 9]. Надалі розповідачем стає сам герой Лука, який оповідає подрузі Фйоні про своє знайомство на весіллі дідуса та бабусі з жінкою Мартою: «Так от, Фйоно, я закінчив, здається, на тому, що, вийшовши з душі, ледве встиг загортитися в рушник на порозі моєї кімнати стояла Марта» [1, с. 24]. Зре-

штою і сама Марта постає в якості дієгетичного розповідача спочатку через цитований дискурс: «Ти не впізнаєш мене, Луко? — *запитала вона, помітивши зацікавлений і нескромний погляд, спрямований на неї.* — Якби покопирсався у спогадах, напевне згадав би. Ми бачилися, коли тобі виповнилося від сили три роки» [1, с. 19]. Потім засобами додаткової пунктирної нарації, коли її особисті думки фрагментарно переривають первинну оповідь, таким чином набуваючи центрального розміщення – всередині основної нарації, зокрема з окремих коротких наративних вкраплень Марти в розповідь від імені Луки можна скласти цілу наративну історію з яскравою внутрішньою формою фокалізації: «Ніби недостатньо вже тільки того, що я стара [1, с. 41]. Тепер я, до повного щастя, ще й точно знаю, коли [1, с. 42]. Ще кілька тижнів тому — коли не знала — *вила на місяць, сонце і кожен листочок, бо не розуміла їхнього сенсу, не розуміла, навіщо цього, якщо вже скоро, якщо все менше і менше...* [1, с. 42]. Зараз мені здається, що я мала би бути щасливою в ті дні, коли не знала [1, с. 43]. Так, часу залишалось все менше і менше, але, може, багато [1, с. 43]. Так, часу залишалось все менше і менше, але невідомо, скільки [1, с. 44]. Так, часу залишалось все менше і менше, але ж я ще тоді не знала того, що знаю тепер [1, с. 44]. Людина змалку вже має звичку ніяк не реагувати на свою приреченість. Чим далі, тим більше не реагувати [1, с. 45]. Саме в ній розкривається глибока екзистенційна

криза героїні, яка болісно переживає своє старіння, хворобу та усвідомлення невідворотності наближення смерті. Надалі всі «наративні включення» Марти слугують пошуками відповіді на питання: як змиритися зі старістю, як продовжувати жити з усвідомленням власної приреченості. На її думку, «є декілька способів витримувати старість. Один із них — жити спогадами» [1, с. 52]; «Інший спосіб витримувати старість — не думати про неї...» [1, с. 62]; «Страх перед старістю і смертю намагаються відігнати ще й постійними думками про них, — сказала Марта, тримаючи в руках пошиту з мішковиної стару вуду-ляльку» [1, с. 72]. Кожен зі способів Марта ілюструє конкретними прикладами з життя знайомих їй людей, які сприймаються Лукою напівреальними чи навіть фантазмагорійними, його дивує: «І звідкіля ти береш такі історії?» [1, с. 57]. Таким чином, читач довідується про долі адвоката Кирила Трильовського [1, с. 28], професора Вуточку [1, с. 26], чоловіка, який ненавидів запах цибулі [1, с. 38], жінки, котра любила м'ясо [1, с. 47-50], історія про Ольжбету Пір'ячко [1, с. 52-54], дідуся Марти та його парфумерної компанії «Зюскінд» [1, с. 62] тощо.

Створюючи та оповідаючи історії, Марта ніби намагається подовжити своє життя, проживши сотні чужих життів (недарма зворотній відлік днів, що лишилися героїні, зменшується з кожною розказаною Луці чи зовсім незнайомим людям історією): «Найголовніший закон екології: все взаємо-

пов'язане. Ну і ще: ніщо не береться нізвідки і не зникає безслідно. Може, моя хвороба й називається «невміння розробляти сюжети», але зате я прожила не одне, а масу життів. Залишилось 9 днів» [1, с. 78]. Показовий у цьому плані є й нарративний час повісті, який постійно фіксується конкретним днем та місяцем і навіть періодом доби: «28 вересня, в суботу вранці, Лука сів у автобус, ані на мить не випускаючи з рук свій весільний подарунок» [1, с. 24]; «Увечері, 16-го, сіли на потяг «Кобзар» Трускавець — Київ» [1, с. 59]. З одного боку, це пояснюється прагненням авторки зробити оповідь більш реалістичною, а з іншого – посилює відчуття Мартою плинності відведеного часу, його порожнього марнування на абсурдні речі. Саме тому вона так гостро реагує на почуту «абсурдну і нелогічну» пісню «Черемшина», вступаючи у полеміку з подружжям Богумилою та Миромиром, дивується «непотрібності й абсурдності всіх цих речей» [1, с. 33], які оточують її довкола.

Рецепції Марти Лукою дозволяють зробити висновок, що намір подовжити вік оповіданням чужих історій приносить результати, адже він констатує: «Марта була зовсім не стара, а виглядала і поводитися як ще молода жінка» [1, с. 26], а її деколи ексцентрична, непередбачувана, дивакувата поведінка є спробою «заглушити підрахунок днів, годин, хвилин і секунд, що залишилися» [1, с. 26]. Куди більше: Лука неодноразово вказує на фізичну молодість жінки: «Я дивився на рожеві п'яті, що весело визирали з чорних

босоніжок — у жінок в такому віці п'яті, як правило, потріскані, правда ж? У Марти вони були зовсім дитячі» [1, с. 27]; «Іноді її усмішка здавалася мені зовсім дитячою», «...до мене долинув її запах немовляти» [1, с. 37]. Таким чином, Марта, яку віднести до людей старшого віку можна суто за біологічним віком, стає порятунком для зовсім молоді людини – Луки, який «постарів» на ментальному рівні і майже повністю перестав розуміти своїх ровесників, показовим є епізод у барі: «...раніше мені там було неприємно... Але коли я опинився з Мартою в цьому тісному підвалі, де вже на ту годину нічого неможливо було роздивитися через непроглядну завісу сигаретного диму, я не відчув жодного роздратування. Я почувався щасливим гультьєм, який витрачає всі свої гроші на один-єдиний вечір і на одну-єдину жінку» [1, с. 67].

Наступним наратором Софія Андрухович обирає подругу і ровесницю Луки – Фйону, яка виявляється донькою Марти. Спочатку Фйона постає як наратор, якій переповідає історії Марти Лука: «Я навіть уявити не можу, куди завели Луку всі розказані нею історії. Те, що скомбінувала з них я, — жалюгідні комікси, в порівнянні з тям, що могло бути насправді» [1, с. 83] і водночас до якої спрямовані нарративні дискурси самої Марти: «Ми якраз їли манікоті (це такі велетенські макарони, Фйоно, нафаршировані м'ясом або сиром — ти дуже любила їх в дитинстві), коли я подумала, що Лука переконаний, ніби ми з ним живемо зовсім

безхмарно» [1, с. 55]. Потім Фйона стає повноцінним наратором зі змішаним типом фокалізації: «Щойно повернувшись до міста, я зустріла Луку» [1, с. 86]. Переосмислення Лукою прожитого маленького життя зі старшою жінкою Мартою змушує його по-новому поглянути на стосунки з ровесницею Фйоною, нарешті усвідомивши їхню спорідненість: «Лука думав про Фйону. Вони були знайомі вже так давно, вони сказали одне одному стільки слів, передумали разом стільки спільних думок, що часто-густо Лука називав Фйону Лукою, а Фйона Луку Фйоною, або Лука сам називав себе Фйоною, а Фйона себе—Лукою» [1, с. 86].

Фінальний епізод у літаку поданий від імені батька Фйони та чоловіка Марти, який стає заключним наратором. Чергова історія, яку тоді оповідає Марта, сприймається Лукою як абсурдний каламбур: через гучну роботу двигуна літака він не може зрозуміти жінку, однак на рівні підтексту стає зрозумілим, що їхнє світосприйняття,

колись однаково вражене віковою, екзистенційною та онтологічною кризою, після її спільного подолання стає радикально відмінним одне від одного:

«— Тук-тук. Це стукіт кроків або серця, — сказав їй Лука.

— Це стукіт років, ти не сердься...

— Цей кіт сто років не вернеться...

— Що там знову з тим перцем? — запитала Марта» [1, с. 90].

Таким чином, ускладнена наративна модель повісті «Старі люди» демонструє еволюцію авторського стилю молоді письменниці, як зазнала трансформації та ускладнення її авторська комунікація з читачем.

Література

1. Андрухович С. Старі люди / С. Андрухович. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2005. – 92 с.
2. Іздрик Ю. Світ Софії. Еволюція // Старі люди. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2005. – С. 3-7.
3. Ірванець О. Ті самі люди, той самий світ: тільки Софія Андрухович подорослішала / О. Ірванець // Україна молода. – 2003. – №183. – С.2-3.

РОЛЬ ЧИТАЧА У ТВОРІ Г. ДЕ БРОЙНА «ЖИТТЯ ЖАН-ПОЛЯ ФРІДРІХА РІХТЕРА»**Ванденко О.А.**

старший викладач

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**Ключові слова:** читач, рецептивна естетика, художня біографія.**Keywords:** reader, receptive aesthetics, artistic biography.

Сучасні митці слова сподіваються, що читачі зможуть розгадати концепцію їх текстів і для того, щоб реалізувати цей задум, вони застосовують різні способи ведення діалогу з імпліцитним читачем, своєрідні художні прийоми, спрямовані на читача, внаслідок чого діалог між автором і читачем простежується протягом цілого твору: пряме або непряме звернення до читача, оповідач ставить питання і сам відповідає на них або, навпаки, автор навмисно залишає питання без відповіді, тобто не нав'язує своїєї точки зору, даючи можливість читачеві самому розібратися у проблемі, прийом припущення, відкритого тексту, недомовленості та ін.

Основна мета, якій підкорені всі мовні і стилістичні засоби вираження у творі Гюнтера де Бройна «Життя Жан-Поля Фрідріха Ріхтера», – впливати на логічне сприйняття читача, донести до нього результати аналізу. Зовнішньо де Бройн ні в якому разі не прагне створити ідентифікацію – співчуття читача з героєм як провідний принцип романізованої біографії. Навпаки, наведена

творча програма письменника свідчить, що де Бройн відмовляється від романізації, він цілком зосереджений у межах хроніки, документу, без зайвих декларацій правдивості. Це створює в тексті певну «зону документалізму», коли автор сам не забуває і не дозволяє читачу забути, що перед ним – точна документальна основа оповіді: «Це дуже важливий документ, він-то і дав можливість „бідному, навіть найбіднішому“ взагалі вчитися» [1, с. 152]. Відмітимо, що подібні вказівки за своєю публіцистичною природою звичайно більш властиві стилю наукового викладу матеріалу. Біограф звертається до читача з такими роздумами: «Можливо, ці погані вірші знадобились, щоб підігнати прусських солдат; але потім їх треба одразу забути» [1, с. 171]. Для автора важливою є реакція читача на повідомлене, в результаті чого, вважає В. Ізер, «у процесі творчості структури самої реальності руйнуються, щоб потім бути зібраними з окремих елементів знову, але вже якимось іншим чином» [2, с. 136].

Письменник у своїй книзі не піддає сумніву факти, але, вводячи їх у кон-

текст загальнолюдської культури, доповнює, розвиває відповідно своїм поглядам і власним творчим прагненням. Так, де Бройн, трактуючи стильові особливості творів Жан-Поля, виходить з уявлень, сформованих ним у власному ментальному контексті, і висловлює припущення: «Можливо, він усвідомлює, що такий стиль в значній мірі охороняє від цензорів. Але породжений його стиль не цим. Цензори не впливають на стиль. Вони діють як гальма» [1, с. 171]. Отже, користуючись тільки вірогідними, твердо встановленими фактами, письменник створює різні гіпотези, свідомо нашоє припущення в області можливого трактування цих фактів. Тобто, співвідносячи власну версію подій із реальністю, письменник намагається відразу ж відвести їй конкретний статус істинності буття, він розуміє свою точку зору як продовження реальних історичних подій минулого, – але продовження з іншим статусом, – у сучасному духовному просторі німецької культури: «Це також доводить, наскільки потім легше оцінити велич події: через тридцять років – Гете і через сто вісімдесят років – нам, які напевно теж, лише на інший лад, страждають сліпотою, обумовленою часом» [1, с. 186]. Але яким би великим не був документальний матеріал, знайдений дослідником, він неминуче залишає в біографії істотні порожнечі, які, за В. Ізером, читач самостійно повинен заповнити різними сенсами (смыслами), в результаті чого моделюється уявлена ним дійсність. Цілком вірогідно, що

гіпотеза як засіб подання та осмислення подій займала у книзі де Бройна суттєве місце. Але письменник не завжди заповнює лакуни тексту.

Для автора важливим було залучити читача до потенційної інтелектуальної співпраці. Нагадаємо, що, на думку В. Ізера, «літературний текст повинен бути задуманий так, щоб заангажувати уяву читача до процесу творення речей, що знаходяться поза ним, заради нього самого, заради читання, яке приємне тільки тоді, коли активне і творче» [3, с. 350]. Для цього письменник використовує цитати, натяки, які вплавлені в оповідь, зберігаючи свою автономію, і за допомогою яких активується увага читача. Завдяки цитаті автор дає можливість читачу ознайомитися з тією чи іншою думкою, також викладом розгорнутого коментарю оповідача, оцінку, допомагає читачеві розібратися у ситуації, адекватно сприйняти й зрозуміти наведені факти. Письменник вводить у твір глузливі ремарки, напівіронічні звертання до читача, активізує його увагу, примушує читача поміркувати над прочитаним. Іноді «втручання» автора у розповідь настільки делікатне, що не завжди його одразу можна вичитати, оскільки його «написаний текст визначає межі для своїх ненаписаних втягувань, щоб застерігти їх від надмірного затемнення і надмірної неясности» [3, с. 350]. Отже, де Бройн не поспішає заповнити невідзначеності, тобто у деяких випадках залишає загадку невирішеною. Він стимулює уяву читачів, використовуючи прийом відкритості тексту.

Література

1. Бройн Г. де. Жизнь Жан Поля Фридриха Рихтера / Гюнтер де Бройн // Годы в Вольфенбюттеле: [о Г.Э. Лессинге] / Герхард В. Менцель; Жизнь Жан Поля Фридриха Рихтера / Гюнтер де Бройн / Перевод с нем. – М.: Книга, 1986. – С. 129 – 344.
2. Вольфганг Изер в Москве // Вестник Московского университета. – Сер. 9. – Филология. – 1999. – № 5. – С. 124 – 150.
3. Изер В. Процес читання, феноменологічне наближення / Вольфганг Изер // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 2002. – С. 349 – 366.

СЕКЦІЯ 22. ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

ПІД-СЕКЦІЯ 1. Літературознавство

ПАРАМЕТРАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ХРОНОТОПУ В ПРОЗОВІЙ ТВОРЧОСТІ І. ФРАНКА (ЗА РОМАНАМИ «ПЕТРІЇ І ДОВБУЩУКИ» ТА «ПЕРЕХРЕСНІ СТЕЖКИ»)**Л. П. Копейцева,**

кандидат філологічних наук, доцент

К.С. Міц,

студентка магістратури,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

У статті розглядаються параметральні характеристики хронотопу, що простежуються в романах І Франка. Наголошується на їх використанні автором як способу побудови художнього тексту, окреслюються паралелі у романах «Перехресні стежки» та «Петрії і Довбущуки»

Ключові слова: дискурс, романи, хронотоп, параметральні характеристики.

Key words: discourse, novels, chronotop, parametric characteristics.

Друга половина XIX ст. характеризується інтенсивним становленням української національної літератури. Цей процес був зосереджений навколо постаті І. Франка, який належав до когорти найбільш монументальних, «знакових» постатей, став «виявом національного інтелекту». Погодимось з думкою Л. Копейцевої, що І. Франко завжди орієнтувався на найвищі ідейно-філософські здобутки своєї епохи [2, с. 234].

Літературний твір завжди є певним віддзеркаленням світу реального та матеріального; для нього характерна властивість відтворювати у собі природу, речі, зовнішнє та внутрішнє буття. Встановлено, що природними формами існування нашого світу є час та простір, при чому час, на відміну від простору, є більш конкретнішим. Часо-

просторова система є ключовою у виявленні власне художніх особливостей поетики письменника [4, с. 59]. На сьогодні дослідження хронотопу залишається одним із найцікавіших об'єктів вивчення літературознавців, при чому ряд виділених теоретиками та науковцями різновидів хронотопу дає повні підстави для його подальшого розгляду.

Об'єктом аналізу часопросторових особливостей літературного твору обрано романи І. Франка «Перехресні стежки» та «Петрії і Довбущуки», оскільки вони мають низку відмінних (зображений період історії) та спільних (часопросторові координати) рис, аналізуючи та співвідносячи які, ми зможемо дійти до висновку, чи впливає часопросторова система на поетику романів.

На сьогодні маємо чимало наукових розвідок та фундаментальних праць з Франкіани: І. Бас, Б. Червак, Л. Копейцева, М. Стельмахович, зокрема проблемам хронотопу в творчості І. Франка приділили свою увагу такі теоретики та літературознавці: Б. Кир'ячук, А. Ковальчук, М. Ткачук, однак у літературознавчих розвідках часопросторовий аспект романів «Перехресні стежки» та «Петрії і Довбушуки» є малодослідженим.

Оскільки час і простір – взаємозв'язані структури художнього тексту, розглянемо їхні форми реалізації у романах митця. Художній час, на думку Д. Лихачова, залежно від творчого задуму автора, може співпадати з реальним часом об'єктивної дійсності, спиратися на майбутнє або бути невизначеним [5, с. 38].

Порушуючи проблему зовнішнього хронотопу, звернемо увагу на такий вектор, як соціально-історичний час. Нагадаємо, що окреслені автором події, зображені в романі «Перехресні стежки» відбулися перед початком ХХ сторіччя. За визначенням І. Франка: «Уся дія повісті покладена в 50-і роки минулого ХІХ віку, але проте деякі епізоди відбуваються в ХVІІІ в. (*перші розділи другої часті*)» [6, с. 2]. Незважаючи на те, що у 1861 році було скасоване кріпацтво, життя селян від цього не полегшилось, до чого призвела помилка реформ обкладання кричущими податками за невеликий шматок землі. У ХХІХ розділі роману «Перехресні стежки» реалістично зображено

стан тогочасного села: *...Перед його очима потяглися села, бідні, сірі, з головатими вербами при дорозі, з обламаними садками, болотяними вигонами, обскубанними сірими стріхами, пообвалюваними тут і там плотами* [6, с. 291]. Перед нами постала картина справжньої кризи суспільства, яке отруєне злом, оманною, садизмом, ірраціоналізмом та передчуттям близького апокаліпсису. Згадаємо галюцинації Барана, його марення з приводу приходу антихриста, що викликало дику реакцію юрби та погоню за душевно хворим: *...якийсь інстинктивний рух, у якому тонула індивідуальна свідомість кожного...* [6, с. 26].

Основний час у романі «Петрії і Довбушуки» складає період з 1856 по 1866 роки, але І. Франко забігає в минуле – аж за 1772 рік – період, означений «великою катастрофою», коли «з упадком Польщі скінчилося і його капітанство, він принужден був укриватися, а потім під розличними назвами, *яко убогий* жебрак, блукатися по краю» [7, с. 77]. Наратор застосовує позачерговість епізодів засобами ретардації та ретроспекції, часто випереджує події, підсилює настрій таємниці, співпереживає з читачем за долю персонажа, апелює до реципієнта, часто відступає від ходу подій, вдається до рефлексій і моралізації.

Художній час у романах, на наш погляд, існує в декількох іпостасях: час дійсності персонажів, авторський час, та час діяльності реципієнта цього твору. Це дає повні підстави вважати, що автор застосував зовнішній хроно-

топ, що значно розширив сюжетну канву та збагатив поетикальні особливості романів.

Художні твори митця належать до епосу, у якому надзвичайно велике місце займають хронотопічні зміщення, коли час стає художньо-зримим, а простір же інтенсифікується, втягується в рух сюжету, історії. Ознаки часу розкриваються в просторі і простір осмислюється і вимірюється часом [4, с. 65]. Тобто маємо зразок художнього експерименту над хронологічним та топографічним часопростором як одним із домінантних векторів організації романного процесу. Автор майстерно модернізує композицію романів, яскравим прикладом чого є застосування ретроспекції у сюжетній канві твору. Найяскравіше це реалізується у зображенні марень та сновидінь персонажів, що, на нашу думку, є впливом готичності у романах. У «Перехресних стежках» сон Рафаловича не лише дещо сповільнив перебіг подій у творі, а й ніс у собі певний задум, бо за іронією долі він виявився віщим: ... *Се не дерев'яна колода, се біле тіло жіноче... І Євгенію здається, що він впізнав сю втоплену нещасливу жінку...* [6, с. 262]. Головному герою «Петріїв та Довбушуків» 119-річному Довбушу сниться один і той же сон кожні тридцять років: «Мені сниться, що я десь лежу на кам'яній підлозі. *Не знаю, чи довго я так спав, коли нараз підо мною тріскає підлога, а з-поміж каміння добувається велетенська, чорна, як вугіль, рука, котра подає мені велике письмо. Я десь устаю, йду до світла і читаю: «Жити-*

меш, поки твій рід не буде числити сім членів. Твоя смерть буде знаком, що надходить час роботи. До сповіді приступиш аж перед смертю. А тепер іди й покутуй!» [7, с. 257]. Мають місце і спогади у романах, які також виявляють значний вплив на сюжетну канву та поетику творів. У «Петріїх і Довбушукках» – це сон Олесі Багланівни, але його особливість у тому, що він є репродукованим від спогадів персонажа. Олеся пригадує давню розповідь Андрія про те, як його колись врятував загадковий старець. Розповідаючи сон, вона спочатку звертається саме до Андрія, проте згодом, немов забувши про слухачів, дівчина ніби знову переживає жахливий сон, знову повертається в оніричну дійсність. Про важливість спогадів у сюжетній канві твору вказують роздуми Кирила Петрії про велику мету, на яку йому та всьому його родові вказував батько: «Я її спочатку не розумів, *але* тепер вона ясна перед моєю душею, *дорога до неї проста, – але як же то до неї далеко! Боже мій, коли ми скінчимо ту дорогу?...* Та Бог мовчить, і природу залягла глибока тиша...» [7, с. 57]. Таке вдале поєднання «колись» та «тепер» у творі допомагає встановити значущість минулого для сучасності. Як висновок – у майбутньому Кирило Петріїв стане справжнім державотворцем.

У II розділі «Перехресних стежок» автор застосовує ретроспекцію аби дати детальну характеристику образу Стальського та повертає спогади Рафаловича на 25 років назад, в часи, коли він був його вихованцем: Євге-

нію, не знати чому, в тій хвилі причулося жалібне м'явкотіння катованого kota... [6, с. 185]. Таким чином Франко скористався можливістю розкрити «прихований психологізм» садизму Стальського. У XIV розділі роману автор знову здійснює екскурс в минуле, зображуючи Рафаловича на одному із академічних балів, аби показати, яка ж подія зробила з героя людину серйозну, без всіляких сентиментальностей: Бувши на третім році прав у Львові, Рафалович на однім академічнім балу побачив панночку, що відразу впала йому в око...Кілька день минуло... Та одного дня, спішачи до університету, він здивав її на вулиці. Він ... глянув у її лице, і йому відразу зробилося так, немовби хто ледовою шпилькою прошпигнув його серце...[6, с. 234].

Отже, застосування ретроспекції в обох творах дало можливість не тільки поєднати минуле і тогочасне, а й допомогло читачам зануритись у внутрішній світ персонажів, зрозумівши психологізм їхніх образів, що є характерною ознакою поетики І. Франка.

Загальна модель простору у романах служить виразом основних смислових категорій. Концептуальними для авторської моделі світу є символи, а саме хронотопи-символи, наскрізним серед яких є концепт дороги. Метафоризація хронотопу дороги у життєвий шлях Євгенія Рафаловича позбавляє даний хронотопний комплекс чіткості руху. Митець не надає детального опису руху, у фактурі твору він відсутній. Проте читач може простежити реалізацію накресленої

персонажем мети, зустрічей, а також подій, що слугують певними векторами його «життєвої дороги». Універсальними, самотніми конструкторами є образи зі значним смисловим потенціалом, які І. Франко виносить у заголовок твору – «Перехресні стежки». Стежки ці розбиваються на певні відрізки, які повні несподіваних зустрічей та подій, що відкривають внутрішній світ Євгенія. У той же час вони є символом перетину долі людей у передбаченому просторі та у передбачений час. І. Франко здійснює проєкцію історії родини на історію всього соціуму в тих часових проміжках, які потрапляють в коло зображення. Символічний контекст назви виявляється через низку знакових зустрічей Рафаловича. Спочатку він побачився зі Стальським, який виявився чоловіком Регіни – його колишнього кохання: – *А, пан меценас! Гратулюю, гратулюю! ...Оклик, що залунав із другого краю вулиці, вивів його з тої рівноваги. Він обернувся і побачив, як півперек вулиці, кланяючись капелюхом і весело балакаючи, наближався до нього середнього зросту підстаркуватий панок...* [6, с. 178]. Ключовим моментом була зустріч з Регіною: ... На тій лавочці в тій хвилі сиділа дама в чорному, сим разом не завельюнована, з лицем, оберненим просто до Євгенієвого вікна...*Йому відразу пригадалося знайоме обличчя...Невже се вона?..* [6, с. 255]. Знаковою подією стала зустріч з селянином, яка сприяла роздумам Рафаловича про долю всього народу: «...У його голові шибнуло дивне порівняння. Отсей старий, що заблу-

кав у близькім сусідстві рідного села, що стоїть насеред гладкого, рівного шляху і не знає, в який бік йому додому, – чи ж се не символ усього нашого народу?» [6, с. 325]. У той же час, хронотоп дороги є характерним і для роману «Петрії і Довбушуки», яка стала ключовою для розвитку сюжету твору: три дороги – це триєдність буття: перша дорога – осягнення досвіду та мудрості пращурів, набуття власного; друга – втілення земної сили, духовного надбання, снаги і працьовитості; третя – шанування звичаїв, батьків своїх, свого роду та народу.

У романах «Перехресні стежки» та «Петрії та Довбушуки» категорії просторута часупронизані темпоральністю й формують художню картину світу митця. Екскурси з «колись» у «тепер» характеризують напружений пульс роздумів письменника, що намагається охопити життя персонажів не тільки через хроніку подій, а й пам'ять, що має значний вплив на поетику творів. Саме часопросторова категорія виправдовує вмотивованість вчинків та виявляє характерні особливості доби життя персонажів і є його «суб'єктивним образним аналогом», що робить їх ключовими категоріями поетики твору.

Література

1. Денисюк І. Літературна готика і Франкова проза // Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Львів, 2005. Т.2: Франкові дослідження. 191–200 с.
2. Копейцева Л.П., Галак Я.О. Сучасні тенденції інтерпретації творчості І.Франка у літературознавстві та дидактиці // Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. праць / відп. ред. О.Г. Хомчак. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2016. Вип. 6. С. 234–237.
3. Копейцева Л.П., Міц К.С. Теоретичні аспекти дослідження часопростору у вітчизняному та зарубіжному літературознавчому дискурсі // Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. праць / відп. ред. О.Г. Хомчак. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2016. Вип. 6. С. 161–164.
4. Копистянська Н.Х. Хронотоп як аспект вивчення слов'янського романтизму (на матеріалі західнослов'янських літератур у європейському контексті) // Слов'янські літератури: Доповіді. XII Міжнародний з'їзд славістів (Краків, 27 серпня – 2 вересня 1998). К.: Либідь, 1998. С. 57–74.
5. Лихачов Д. Материалы дискуссии. Литературоведение и лингвостилистика. К.: Основа, 1987. 267 с.
6. Франко І. Збір. творів: у 50 т. Т. 35. К.: Наукова думка, 1976–1986. 605 с.
7. Франко І. Петрії й Довбушуки. Друга редакція. Зібрання творів: У 50 т. Т. 22. К.: Наукова думка, 1979. 327–486 с.

SOCIO-CULTURAL TEXTS FEATURES TO STUDY THE STUDENTS' COMMUNICATION CULTURE IN ENGLISH

I. V. Horokhova,

Associate Professor of English Philology Department Foreign Languages
Faculty National Pedagogical Dragomanov University

L.I. Tretyak,

Associate Professor of English Philology Department Foreign Languages
Faculty National Pedagogical Dragomanov University

Z. G. Konova,

Master student of Foreign Languages
Faculty National Pedagogical Dragomanov University

***Summary.** This article is devoted to analysis of features of socio-cultural texts usage to study the students' communicative culture in English. The nature of the text, its main aspects: the content, the plot, the quality of text determine the nature of reading activity. The author of the article stresses the main functions of foreign language text activity and determine some stages of reading skills formation to develop the students' communication culture in the process of communicative reading.*

Keywords: socio-cultural texts, students' communication culture, reading skills formation, the content, reading activity.

***Анотація.** Ця стаття присвячена аналізу особливостей використання соціокультурних текстів англійської мови для вивчення комунікативної культури учнів. Такі критерії, як характер тексту та його основні аспекти: зміст, сюжет, якість тексту визначають характер читання. Автор статті наголошує на основних функціях діяльності іноземної мови та визначає деякі етапи формування навичок читання для розвитку культури спілкування студентів у процесі комунікативного читання.*

Ключові слова: соціокультурні тексти, культура спілкування студентів, формування навичок читання, зміст, читання.

The nature of the texts, based on the socio-cultural texts, is very important for teaching the students' culture of communication in English. The most important features are the content, the category of informativeness, interesting plot and others, that are to be focused on in our article. The quality of the text material depends on the students' motivation of reading activity.

The content of these texts determines the attitude of students to reading, as well as the possibility of solving some educational tasks that concern the foreign language as a subject of study. On the other hand, structural-semantic and linguistic features of texts determine the nature of reading.

We can define some requirements for reading in foreign languages, such as:

1. The ideological and educational value of texts. Such texts should contribute to the formation of moral and ethical qualities of the reader.

2. The cognitive value of texts, the scientific content of their content. The texts should be based on factual material about the country and its people whose language is being studied, as well as information from different fields of human knowledge (popular science texts).

3. Text content compliance with students' age characteristics and their interests. These texts should correspond to the intellectual level of students' development, be meaningful to them, satisfy their emotional and cognitive needs.

The texts for reading in a foreign language perform a number of functions that facilitate the successful acquisition of this language. We can distinguish several main functions of foreign language text:

1. The function of enriching and expanding the students' knowledge, especially for forming lexical competence. In the process of reading, students are given the task to find certain words or phrases and to determine their meaning; to find and write words or word-expressions on a specific basis; to name words that are used in a particular situation and so on.

2. The function of the training is to learn lexical and grammatical material, on the one hand, and on the other – to give students some tasks to read, using a certain linguistic material, and to answer the teacher's questions, as well as to retell the content of the text.

3. The function of students' communicative skills development on the basis of

the text read by the student, can be the following: the translation of the text, the role-plays of individual episodes, developing students' creative skills by making up the continuation of the text or beginning of another text, discussion of certain problems, which are raised in the text, etc.

4. The function of text semantic perception developing is its understanding. Tasks of this nature are aimed at checking the understanding certain episodes as well as the whole text, finding various semantic and formal elements that facilitate the process of understanding, doing some exercises that help to overcome the difficulties relating to understanding the text.

The initial criteria for creating a system of exercises for the development of the students' communication culture in the process of communicative reading, we determine some stages of reading skills formation. Therefore, work with text can be divided into the following steps: pre-reading (pre-reading activities); active reading; post-reading activities.

The purpose of the post-text stage is the formation of semantic and linguistic anticipation skills, which provides preparation for the text perception by activating the background tasks and students' experience. To do this, we offer communicative tasks in a foreign language, which are recommended to be done in different modes (individual, pair, groups).

Reading the text is preceded by a task, aimed at developing the ability to predict its content, based on the title, the first sentence of the text, the key words or questions. At this stage, it is advisable to use exercises aimed at developing motiva-

tion and preparing students for reading activity. These exercises should be communicative and aimed at creating clues about what to read.

The text stage should ensure, on the one hand, the verification of the text understanding, and, on the other hand, the usage of the linguistic and communicative material on the basis of the reading. To do this, students are given exercises aimed at finding the required language and content information. The purpose of the post-text stage is to improve all forms of communicative competence. Speaking activities should be stimulated by focusing on some problem situations, role games and others.

One more criterion for creating a system of exercises is the kind of supports and incentives that are developed in accordance with the dominant abilities of each student. Each type of support / stimulus is used at a certain stage in the formation of reading skills.

The technology of socio-cultural competence formation is aimed at improving the students' knowledge and outlook. The reader is invited to prepare in oral or in written form the subject of the text, to compare his life experience with the situations described in the text, to comment on the peculiarities of the characters behaviour in their surroundings.

At this stage the reader learns how to see the versatility of the artistic text and gradually shift from the surface level, the level of events and facts, through the second level, the level of analysis and evaluation of the characters, their actions and relationships, to the third, deep level of author's implications, author's style and

author's «message» to the reader. The reader is introduced to the level of understanding of the author's style and the «mechanisms» of creating one or another effect. He is offered to think over the author's attitude towards the heroes, events, statements, ways of expressing, methods of creating a humorous or ironic effect, explaining the possible motives of the writer when using certain words or syntactic means, etc.

Nowadays socio-cultural competence has gained ever greater significance. It represents the assimilation of the cultural and spiritual values of peoples; norms regulating relations between nations, generations, gender, contributes to aesthetic and moral and ethical development.

The general system of professional pedagogical education can not but react to further influence on students' competence. Of course, only one socio-cultural competence will not form the whole spectrum of students' knowledge, skills and abilities, but its contribution to student's personality is really significant. The formation of socio-cultural competence is relevant, because it is necessary to form students knowledge about the countries of the world, the ability to communicate in foreign languages, and skills of individual work, therefore, the problem of forming this competence is very important.

We should note that the change of priorities in the strategic directions of education development in the European and world communities, significant changes in the country's life, and the reforms of Ukrainian society have greatly influenced the content and character of the process of

forming students knowledge, skills and abilities. The lesson of a foreign language is aimed at some tasks: first of all, to prepare the person for conditions of a global multicultural space that is open to another culture, and hence to communication with others. The main task of teaching foreign languages at the present stage is to learn the language as a complete means of communication, as well as a means of intercultural communication.

In this article I have tried to focus on the communicative approach, studying the experience of educators, constantly looking for the most effective methods of work on the basis of a communicative method. We believe that the main thing is to allow the students to feel confident in their abilities, to create natural life situations, where the students can use their knowledge to develop their skills, in the process of communication.

РОЛЬ АНАЛОГІЇ В АРГУМЕНТАТИВНОМУ ДИСКУРСІ

Doronkina N. E.

National technical university of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

***Анотація.** Розглянуто особливості трьох різновидів аргументації за аналогією, що слугує одним з прийомів переконання. Окреслено також функції та форми такої аргументації. Висвітлено роль асоціативної аргументації у літературі та механізм утворення гумористичного ефекту на прикладі книги Р. Вуда.*

Ключові слова: аргумент, теза, підстава, дані, база даних.

Відповідно до моделі С. Тулміна, аргумент містить шість взаємопов'язаних елементів:

- тезу, тобто твердження, в правдивості якого треба переконати адресата;
- дані як твердження, що не викликає сумніву;
- підставу як логічний перехід від даних до тези;
- підтвердження, яке доповнює підставу, якщо це необхідно;
- кваліфікатор, що відображає ступінь впевненості аргументатора у правдивості тези;
- обмежувач, який визначає область дії підстави.

Теза, дані та підстава є обов'язковими компонентами [4, с.274-277].

Д. Енігер запропонував класифікацію підстав, а значить і типів аргументації, до якої входять такі різновиди, як: аналогія, генералізація, класифікація, розділення та зв'язок.

Аналогія слугує прийомом переконання, що базується на порівнянні, яке відбувається у формі паралелізму, репрезентації, та інших [1, с. 15-16, 89].

За Г. Ллойдом ми називаємо аналогією будь-який спосіб міркування, у якому один об'єкт або комплекс об'єктів уподібнюється іншому. До того ж, про один з цих об'єктів нам відомо більше, ніж про інший, тобто аналогія виконує перехід від більш відомого до менш відомого [2, с.113]. У тому числі на базі аналогії будується аргументація за допомогою ілюстрації, що неможлива без порівняння.

Аналогія є багатоплановим явищем. Умовивід за аналогією приводить не до достовірних, а лише до ймовірних висновків з широким діапазоном зміни ступеня ймовірності. До того ж, характер аналогії залежить від внутрішнього зв'язку між порівнюваними елементами. При уподібненні елементів, ознаки, за якими їх порівнюють поділяють на суттєві чи несуттєві. Ймовірність висновків за аналогією прямо пропорційна кількості суттєвих ознак. За ступенем подібності розділяють такі види аналогії:

- асоціативна аналогія, тобто співвідношення речей незалежно від характеру зв'язку між ними;

– аналогія атрибуції, яка припускає, що порівнювані елементи мають схожі характеристики, але зв'язок між ними не розглядається;

– співвідношення речей з урахуванням характеру зв'язку між ними. [2, с.113-114].

У науці аналогія виступає як засіб творчого пошуку та дії на адресата з метою переконання в істинності викладеного матеріалу. Природно, у наукових статтях перший вид аналогій не використовують, на відміну від другого та третього типу.

Розуміння другого різновиду аналогії базується на роботах Аристотеля, як відношення частини цілого до іншої частини того ж цілого, коли одна з них відома [3, с.144]. Якщо порівнювані елементи тотожні за відомими суттєвими ознаками, то ймовірно така сама тотожність існує у інших співвідношеннях. У науці, наприклад, аналогія атрибуції використовується, коли науковці робить висновки на базі побудованої моделі процесу чи явища.

У першому випадку аналогія виникає на основі будь-якої асоціації, у тому числі коли подібність виникає за несуттєвими ознаками. У більшості випадків це призводить до гумористичного ефекту. Так у своїй книжці Р. Вуд порівнює слова, у тому числі назви рослин (the Clover) та тварин чи птахів (The Plover), подібність між якими є несуттєвою, концентруючи увагу на відмінності між ними. Гумористичний ефект виникає тому, що сплутати порівняні речі неможливо.

The Plover and the Clover can be told apart with ease,

By paying close attention to the habit on the Bees,

For En-to-mo-logists aver, the Bee can be in Clover,

While Ety-molo-gists concur,

There is no B in Plover. [5, с.3]

У даному прикладі автор розглядає подібність у написанні та звучанні, наприклад у парах слів *plover – clover* та *entomologists – etymologists*. До того ж автор використовує омофони *b* (назва літери англійського алфавіту) – *bee*.

Крім того, асоціативна аналогія в якості підстави використовується у псевдоаргументації, коли коли логічно обґрунтовані та підкріплені фактами аргументи підміняються посиланнями на недостовірну інформацію та категоричними упередженими твердженнями.

У випадку псевдо аргументації наведені доводи не доводять істинності чи неправдивості тези.

References:

1. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации / А.Д. Белова. – К. 1997. – 300с.
2. Вольф М.Н. Основания аргументации в раннегреческой философии: аналогия как тип аргументации / М. Н. Вольф // Вестник НГУ. Философия. – 2013. – Т. 11, Вып. 2. – С. 110–119.
3. Маковельский А. О. История логики. / М.О. Маковельский. – М.: Кучково поле, 2004. – 480 с.
4. Филиппов К. А. Лингвистика текста: курс лекций / К. А. Филиппов. – СПб.: Изд-во С.-Петербургуна, 2007. – 331 с.
5. Wood R. W. How to Tell the Birds from the Flowers and Other Woodcuts: A Revised Manual of Flornithology for Beginners / R. W. Wood. – HardPress Publishing, 2016 – 38 p.

THE EMERGENCE AND FUNCTIONING OF NEOLOGISMS IN POLITICAL DISCOURSE

Dziubina O. I.

Doctor of Philosophy (кандидат наук)

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Neologisms are newly coined terms, words, or phrases, that may be commonly used in everyday life but have yet to be formally accepted as constituting mainstream language. Neologisms represent the evolving nature of the English language. Nearly all political terms were political neologisms at some point.

Key words: neologism, word formation, concept, political discourse.

Over time people create new words that express concepts or ideas that were previously expressed using other words or use words that may not have existed at all. Neologisms can be completely new words, new meanings for existing words or new senses in existing words.

In «The Linguistic Dictionary» of N. Kotelova, neologism is defined as a word, meaning of a word or phrase that have recently appeared in the language (newly formed).

Political neologisms that reflect the issues which are relevant in a certain period for the members of the political elite and ordinary citizens can be classified according to:

- the area of functioning and use (for example, internal political and foreign political);
- the method of their creation;
- technology of their spread [1];
- the assessments that they contain.

The political neologism should be conceptual and have to carry a certain idea laid down in a rich symbolic form. The

paradox of political neologism lies in the fact that, despite the newness of the idea, it should be easily recognized. This may explain the fact that the most successful political neologisms are formed:

- from the components of already existing political neologisms or political terms;
- by combining the actual words of the national language;
- by reconsideration of meaning and changing the polarity of estimation of the popular words [2].

Word formation is a very important process because it is focused on communication and the transfer of existing knowledge about the world. Most neologisms are derivatives [2], i.e. derivatives of words, formed on the basis of existing ones. Absolutely new words are extremely rare.

In the analysis of lexical units-neologisms in the sphere of policy the following models of word formation have been identified:

1 Affixed model. This method actually prevails in the formation of neologisms.

The original word is characterized by fragmentation and the presence of internal predication. In English common suffixes are as follows: *-ism*: *Obamunism, Bushism, Americentrism, Eurocentrism* [3].

2 Compounding.

In English there are two-component and one-component political neologisms formation via compounding: *Checkbook diplomacy, Homeland security* [5].

3 Abbreviations. Among abbreviations in the English language we have found the following ones: *RINO (Republican In Name Only), DINO (Democrat In Name Only)* [4].

4 Semantic neologisms. Semantic neologisms are one of the most common ways of creating political neologisms. In English, the following examples of semantic neologisms have been found: *kidnap (start up constituencies so that the area where they support a certain political candidate, become a part of an area where they support a political candidate from the same party, in order that they compete against each other)* [6].

In understanding the neology as lexical renovation of the national language by borrowing new formations and new meanings, it should be noted the importance of this process for the phenomenon

of politically discourse because the native speaker's consciousness is formed by means of the language.

Literature

1. Dziubina O. I. Typological principles of classification of neologisms in modern English/ Dziubina O. I./ Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. – Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», Warszawa, 2018. S. 34 – 35
2. Dziubina O. I. The Formation and functioning of semantic neologisms in the sphere of internet communication/ Dziubina O. I./ Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. –Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», Warszawa, 2018. S. 27 – 29
3. Livingstone S. Risky Social Networking Practices Among – Underage Users: Lessons for Evidence-Based Policy Communication / S. Livingstone, K. Ólafsson, E. Staksrud // Journal of Computer-Mediated Communication. – 2013. – Vol. 18 (3) – P. 303–320.
4. Slang Dictionary – Text Slang, Internet Slang, & Abbreviations [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.noslang.com/dictionary/>. Дата доступа: 10.02.2016.
5. Urban Dictionary [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=facebook>. Дата доступа: 11.09.2016.
6. Word Spy [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.wordspy.com/> Дата доступа:11.09.2016.

**ПАРАЛЕЛІЗМ ЯК РІЗНОВИД СИНТАКСИЧНОГО ПОВТОРУ
В РОМАНАХ ШАРЛОТТИ БІНГХЕМ****Гайденко Ю. О.**

викладач, КПП ім. Ігоря Сікорського

Ключові слова: повтор, синтаксичний повтор, паралелізм.**Keywords:** repetition, syntactic repetition, parallelism.

Синтаксичний повтор – це фігура мовлення, яка полягає в повторенні слів, словосполучень або синтаксичних конструкцій, що в умовах достатньої тісноти синтагматичного ряду виконують однакову синтаксичну функцію чи характеризуються повною або частковою синтаксичною ідентичністю. У лінгвістичній літературі синтаксичний повтор вважають засобом вираження додаткових відтінків експресивного, емотивного (емоційного), оцінного та стилістичного характеру, що накладаються на основний логіко-предметний зміст у межах певного синтаксичного цілого і виражають суб'єктивне ставлення мовця до предмета мовлення, а в писемному мовленні – суб'єктивне ставлення автора, підвищують емоційний вплив певного мовленнєвого відрізка через виділення прагматично значущої інформації, причому іноді за рахунок використання повтору „предметно-логічну інформацію буває важко відділити від додаткової прагматичної” [1, 200].

Одним із різновидів синтаксичного повтору вважають паралелізм, убачаючи в ньому системне явище, одну з найважливіших фігур виразності ху-

дожного мовлення. Паралелізм – це стилістичний прийом, що базується на однаковій побудові двох або більше речень чи їхніх частин [3, 51]. У межах висловлювання він забезпечує ритмічне повторення основної ознаки, стану чи властивості позначуваного, надаючи їм нового, іншого відтінку, й сприяє вираженню глибинного змісту, який може справляти прагматичний вплив на читача.

Із формальної точки зору, паралелізм виступає синтаксичною еквівалентністю сусідніх конструкцій, повтором „не окремих слів, а синтаксичної моделі в цілому” [5, 62]. Згідно з К. М. Абдуллаєвим, паралелізм є одним із основних семантико-структурних засобів оформлення у складі як окремого речення, так і декількох пов'язаних між собою речень [цит. за: 5, 60], тому в залежності від типу й складності конструкцій, що повторюються його поділяють на мікропаралелізм – засіб організації малих форм – та макропаралелізм – засіб організації великих форм [4, 150].

Мікропаралелізм – це паралелізм у межах одного речення, за якого один його член (обставина, додаток, озна-

чення), утворює паралельні конструкції [4, 150], що, зокрема, ілюструють синтагми у романах Шарлотти Бінгхем: *Jamie Millington looked round the room into which he had been led, and wondered at its oak furniture, its ladderback chairs and three-leaf oval table [...]*. (7, 31).

Макропаралелізм – це паралелізм самостійних речень або низки підрядних речень [4, 150]. Його ілюструє, наприклад, таке речення роману Шарлотти Бінгхем: [...] *deep down, that was what she wanted more than anything in the world, to go straight back to [...] the manager who ran the pub and always slipped her chocolate, Mr North the manager of MacDonagh's who gave Ma the end-of-day loaves, Charlie's uncle in the greengrocery who set aside the cabbages* (8, 18).

Подібне використання мікропаралелізму та макропаралелізму авторкою досить поширене і вживається для підкреслення смислової рівнозначності всіх частин речення, логічного зв'язку між його частинами, підвищуючи його семантико-прагматичну значущість та виконуючи емотивну функцію.

У сучасній мовознавчій літературі паралелізм розглядають як важливий засіб текстотворення, який реалізується у повній або частковій (неповній, незакінченій) формах [2; 4; 5].

Повний паралелізм – це тотожність двох або більше суміжних речень за синтаксичною структурою, типом, порядком слів і вираженням членів речення за допомогою однакових морфологічних і граматичних форм [5, 63]; під час повного паралелізму структура одного речення повністю повторюєть-

ся в наступних [2]. Згідно з Н. С. Новрузовою, синтаксично ідентичні конструкції повинні відповідати таким вимогам: однакова кількість компонентів, граматична будова, порядок слів [5, 60]. Повністю паралельні конструкції характеризуються високим ступенем ефективності, однак у романах Шарлотти Бінгхем випадки використання сусідніх речень, які повністю відповідають вимогам до синтаксично ідентичних, зокрема синтагм із однаковою кількістю компонентів, поодинокі: *'Who wouldn't want Dilke to have loved you, as you deserved? Who would not want you to have been able to love Dilke as you wanted?'* (9, 453).

На відміну від повного паралелізму, частковий паралелізм позбавлений повного симетричного повторення. Частковий (неповний, незакінчений) паралелізм – це повтор декількох синтаксичних одиниць у межах одного речення або суміжних речень [4, 151]: *Now Arietta was strolling home alone, staring up at the evening sky, and wondering why Sunny hadn't called round to the bookshop for her key, wondering if she had changed her mind about coming to London, wondering if she might have already found out about her beastly fiancée?'* (9, с. 317).

Отже, наведені вище приклади паралелізму доводять, що у художньому творі він найчастіше супроводжує лексичну тотожність одного або декількох членів речення, слугуючи додатковим засобом підкреслення певної стилістичної фігури (анафори, переліку тощо). При цьому синтаксичний паралелізм не лише формує

композицію висловлювань, але й надає образності, емоційності письмовому акту комунікації, підвищує його прагматичний ефект. Разом із тим паралелізм як конструктивний засіб сприяє з'єднанню синтаксичних цілих, логічній спайності їхніх семантико-синтаксичних складових, забезпечуючи синтагматично цілісну структуру художньої прози.

Список використаної літератури:

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. – 4-е изд., испр. и доп. / И. В. Арнольд. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 384 с.
2. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studfiles.net/preview/6313181/> (дата звернення: 15.01.2018).
3. Дреева Д. М. Синтаксический параллелизм в немецких свободных ритмах XIX-XX веков: (к вопросу об изосинтаксизме верлибра) / Д. М. Дреева // Вестник Санкт-Петербургского университета. – Сер. 9, Филология, востоковедение, журналистика. – 2012. – С. 51–59.
4. Дрыгина Ю. А. Некоторые особенности синтаксического параллелизма в современной английской научной прозе / Ю. А. Дрыгина // Единство системного и функционального анализа языковых единиц: материалы междунар. науч. конф. – Белгород, 2003. – Вып. 7, ч.1. – С. 149–151.
5. Новрузова Н. С. Синтаксический параллелизм в древнетюркских текстах / Н. С. Новрузова // Вестник московского государственного лингвистического университета. – Серия: Гуманитарные науки. – 2013. – № 23 (683). – С. 60–69.
6. Bingham C. Distant Music / C. Bingham. – London: Bantam Books, 2002. – 576 p.
7. Bingham C. Magic Hour / C. Bingham. – London: Bantam Books, 2005. – 416 p.
8. Bingham C. Stardust / C. Bingham. – London: Bantam Books, 1993. – 576 p.
9. Bingham C. The White Marriage / C. Bingham. – London: Bantam Books, 2007. – 480 p.

ПОД-СЕКЦИЯ 5. Языковедение и иностранные языки.

КОННОТАТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЗООНИМОВ В КИТАЙСКОЙ И РУССКОЙ ФРАЗЕОЛОГИИ

Макаренко А. Г.

преподаватель Киевский национальный университет
имени Т. Г. Шевченко

Ключевые слова: коннотация, зооним, фразеологизм, культура, русский язык, китайский язык.

Важнейшим средством человеческого общения и элементом духовной культуры нации является язык. Лексика самая подвижная составная часть языковой системы. Она постоянно пополняется новыми словами. Соприкасаясь с лексикой другого языка, учащиеся понимают, что языки отображают реальность по-разному. Лексические значения пронизывают различные коннотации, которые связывают лексику с жизнью определенного языкового коллектива. Коннотация предназначена для выражения эмоциональных или оценочных оттенков высказываний и отображает культурные традиции общества. В русском и китайском языках существует множество слов с ярко выраженным национальным колоритом, имеющих коннотативное значение, возникающее в контексте его употребления в речи для выражения различных чувств, эмоций человека, его оценки. Такие слова, как правило, эмоционально нейтральны в своем основном значении, но в конкретной речевой ситуации приобретают эмоционально-оценочную окраску.

В русском и китайском языках большое количество слов с эмоционально-оценочной коннотацией обозначает человека. Этими словами чаще всего выступают имена существительные, называющие животных, растения, предметы, явления, которые неразрывно связаны с человеческой деятельностью. Среди них – большое количество существительных, называющих животных. Животный мир тесно связан с жизнью человека. Символика животных также ярко проявляется во многих фразеологизмах, пословицах и поговорках, благодаря которым она и вошла в обиход каждого народа. Однако в связи с существованием разных культурных фонов, изображение одного и того же животного в сознании русских и китайцев может вызывать тождественную или антонимичную ассоциацию, люди разных стран воспринимают символику животных в народных фразеологизмах по-разному.

В русском языке наиболее популярными животными, встречающимися во фразеологизмах, являются следующие: волк, ворон, медведь, крыса, лиса,

заяц, сорока. В китайском языке наиболее частотными оказались фразеологизмы со следующими дикими животными: тигр, дракон, мышь, змея, волк, заяц, феникс, лиса, ворона.

Рассмотрим некоторые из них. В русском и китайском языках лиса известна как «вредное животное», обманщица. Это символ хитрости. В китайском языке также достаточно часто встречаются устойчивые выражения, выражающие негативное отношение китайцев к лисе: 狐假虎威 [лиса пользуется могуществом тигра] (в значении «запугивать, притеснять (кого-л.), опираясь на могущество стоящих над ним лиц»). В древних китайских легендах лисы часто превращались в человека, обычно в женщин, которые могли быть и злыми, и добрыми. Следовательно, в китайской культуре лиса имеет добавочные коннотации, отличные от русской.

Во фразеологизмах русского языка слово тигр кроме своего прямого значения имеет и символическое: разъяренный и злой. В русском языке: в своей конуре и собака тигр; лезть тигру в пасть.

Во фразеологизмах китайского языка символическое значение тигра имеет два вида. В первом значении люди восхваляют тигра за его силу и мужество: 如虎添翼 [Все равно что дать тигру крылья] (в значении «помогать и без того сильному хищнику»); 虎父无犬子 [у тигрицы не рождаются дворняги] (в значении «яблоко от яблоки недалеко падает»). Второй образ тигра в Китае часто имеет негативное значение: 放虎

归山 [отпустить тигра в горы] (в значении «отпустить злодея на свободу»); 与虎谋皮 [просить у тигра шкуру] (в значении «напрасный труд»). В Китае тигр – царь зверей, может символизировать человека смелого и дерзкого, символ власти.

Слово змея не вызывают симпатию ни у русских, ни у китайцев. Для обоих народов змея – образ зла, коварства и лукавства. В русском языке: змея подколодная; отогревать змею на груди; пригрели змейку, а она тебя за шейку. Китайцы согласны с русскими в отношении к змеям, т. е. змея имеет одинаковое символическое значение «коварство и лукавство». Приведем другие примеры: 佛口蛇心 [уста Будды, а сердце змеи] (в значении «сладкие речи, а в сердце злоба»); 龙蛇混杂 [смешение драконов и змей] (в значении «разношерстное, смешанное общество») [3, с. 17].

Амбивалентна символика лексемы «собака» как в русском, так и в китайском языках. Он – верный, надежный друг, с другой стороны, собака – символ неразумного лжеца, вороватого обжоры, предсказателя несчастья. Китайцы считают, что люди, которые родились в год Собаки, имеют такие положительные качества, как честность, преданность, верность, умение хранить чужие тайны. Вместе с тем к отрицательным чертам относят эгоизм, эксцентричность и упрямство.

Некоторые образы животных абсолютно отличаются в русской и китайской культуре. Сорока в Китае – символ счастья. Эта птица означает удачу

и считается «птицей удовольствия». Трещущая сорока приносит хорошие новости и весть о том, что придут гости. Сорока же в русском языке символизирует болтливость и вороватость (отсюда – «болтлива как сорока», «стрекочет как сорока» и т. п.), Заяц в Китае – символ доброты, а в России он символизирует трусость – «жаден, как волк; а труслив, как заяц». В русском и китайском языке есть много фразеологизмов, которые используют различных животных, для обозначения идентичного культурного значения. Например: в России царь зверей – лев, а в Китае – тигр; в России говорят: «два медведя в одной берлоге не живут», а в Китае: «два тигра не живут на одной горе»; в России символ несчастья чёрная кошка, а в Китае символ несчастья и смерти – ворона [4, с. 1702].

Таким образом, сопоставительное изучение фразеологизмов с животным компонентом в русском и китайском языках показывает, что в этих двух языках существуют дополнительные

коннотации в семантике символов некоторых из них. Такая разница объясняется различием традицией, обычаями, привычками и менталитетом народов. Фразеологизмы с компонентом «животное» помогут читателям лучше познакомиться с китайской и русской культурами, сопоставить их, обогатить знание о символике животных, преодолеть коммуникативный барьер.

Литература

1. Кунин А.В. Пути образования фразеологических единиц // Иностраный язык в школе. М.: Высшая школа, – 1986. С. 5-11.
2. Ян И Лин Сопоставительный анализ русских и китайских фразеологизмов с зоонимами. Автореферат диссертации на соискание ученой степени магистра гуманитарных наук. Тайбэй, 2003. – 19 с.
3. Цун Япин. Слова с эмоционально-оценочной коннотацией в русском и китайском языках// Мир русского слова. – 2016. – №3. С. 15-19.
4. Хао Ц., Кошелева Е. Ю. Фразеологизмы китайского и русского языков, содержащих зоонимы: сопоставительный анализ // Молодой ученый. – 2015. – №11. С. 1701-1703.

ЕВФЕМІЗМИ У СУЧАСНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ**Кириленко С.С.**

Студентка Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Ключові слова: евфемізм, публіцистичний дискурс, мотиви евфемізації, функції евфемізмів, класифікації евфемізмів.

Key words: euphemism, journalistic discourse, motives of euphemism, functions of euphemisms, classification of euphemisms.

Однією з важливих проблем медійного простору досі є проблема огрубіння мови сучасного українського публіцистичного дискурсу. Адже згрубіла лексика підвищує рівень конфліктованості й агресивності в мас-медіа. Через те, що українська мова розвивається стрімко, спостерігається залучення евфемізмів у пресі, українським ЗМІ стає важко наздогнати досвід західної політкоректності. Також в сучасному дискурсі публіцистики евфемізми слугують потужними маніпуляторами.

З метою повноцінної характеристики евфемізмів у сучасному публіцистичному дискурсі варто звернутися до визначення сутності евфемізмів та їх основних функцій, охарактеризувати принципи класифікації евфемізмів, проаналізувати групи евфемізмів за мотивами евфемізації та способи вираження їх у сучасному публіцистичному дискурсі. Вивчення процесу евфемізації має великий інтерес для лінгвістів та філологів. Дослідженням евфемізмів займалися І. Алексєєва, Р. Беднарчик, М. Васильєва, В. Великорода, Р. Вишнівський, К. Шишкіна та ін.

Причини актуальності теми обумовлені вивченням сучасного стану українського публіцистичного дискурсу на матеріалах української преси.

Мова сучасного публіцистичного дискурсу перебуває у векторі конфліктних питань соціального і політичного життя суспільства. Це змушує журналіста виявляти обережність у виборі мовних засобів.

Евфемізм – це розмаїте поняття. На думку Є. Шейгала евфемізм означає слово/вираз, що замінює табуйоване слово, унаслідок чого змінюється думка мовної особистості про денотат і передбачається номінативно-оцінне варіювання [7, 158]. Основною ознакою евфемізму є позначення небажаного денотата.

Доволі розгалуженою залишається функціональна система евфемізмів. Г. Мухамедьянова виокремлює три функції евфемізмів [4, 36]:

- функція нормування – пом'якшення негативної сутності явища, що відхиляється від загальноприйнятих норм моралі та етики;

- функція вуалювання – маскуван-ня грубих слів і словосполучень більш коректними;
- естетична функція – використан-ня природних слів-замінників.

Український дослідник Р. Вишнівський [2, 96-98] розширює функційний арсенал евфемізмів за пом'якшенням наслідків нерівності, усуненням дискримінації (напр., замість бідний – малозабезпечений); за уникненням делікатних тем (напр., замість коханка – подруга); за ознаками забобонності (напр., замість хворіти – погано почуватися); за маскуванням неприємної правди від читача (напр., замість економічна криза – тимчасовий спад економіки); за зменшенням моральної травми (напр., замість розумово неповноцінний – людина з обмеженими розумовими здібностями).

Н. Прядильнікова виділяє прагматичну (евфемізми висловлюють непряму оцінку автора), маніпулятивну (здатність евфемізмів впливати на прийняття рішень) та іміджеву (політкоректні слова і вирази впливають на читача та формують мовний вигляд періодичного видання) функції.

Специфіка евфемізмів полягає в тому, що вони, пом'якшуючи негативну експресивність замінної номінації, зберігають з нею семантичний зв'язок. Завуальована, але чітко усвідомлювана носіями мови негативна семантика на-штовхує на створення оцінки.

Проблема класифікації евфемізмів за мотивами розкривається в усуненні конфліктності спілкування. Деталізована класифікація евфемізмів у публі-

цистичному дискурсі простежується в Р. Вишнівського за наступними класами [2, 96]:

- евфемізми, що пом'якшують нерівність або усувають дискримінацію (напр., замість *інвалід – людина з особливими потребами: пом'якшення фізичної нерівності*);
- евфемізми, породжувані соромливістю (напр., замість *товста жінка – жінка рубенівських форм*);
- евфемізми, що функціонують як табу, заборони або обмеження на вживання тих або інших сакральних слів (напр., замість *Бог – Він, замість диявол – князь Темряви*);
- евфемізми, що «приховують неприємну правду від читача» (напр., замість *війна – озброєний конфлікт*);
- евфемізми, породжувані мотивом зменшення моральної травми (напр., замість *ракова пухлина – пухлина*).

Щодо способів утворення та вираження евфемізмів, погляди дослідників різняться, але переважно усі сходяться на тому, що утворення евфемізмів базується на розумових операціях аналогії та поляризації (синонімії та антонімії), асоціативної аналогії та суміжності (метафорі та метонімії), генералізації, депереспективізації.

Дж. Лоуренс вважає, що всі численні шляхи евфемізації реалізуються за допомогою алегоричного вираження і ретельно підібраних слів-замінників [8, 25].

Український вчений О. Тараненко виокремлює шість способів виражен-

ня евфемізмів: а) перифрази; б) метонімія, метафора, антифразис; в) синоніми й антоніми; г) вказівні та неозначені займенники і займенникові прислівники; ґ) **еліпсис**; д) **видозміна звукової форми слова, компонентного складу словосполучення** [6, 168-169].

Вагома роль у вивченні процесу евфемізації в публіцистичному дискурсі відводиться дослідженням учених-лінгвістів Б. Уоррена та Н. Босчаєвої, де основну увагу зосереджено переважно на способах вираження евфемізмів лише певного типу, наприклад, евфемізми статевої сфери та контекстуальні евфемізми.

Сучасний вітчизняний лінгвіст В. Велигорода пропонує «універсальну» класифікацію способів вираження евфемізмів, яка є результатом багаторічних напрацювань з вивчення процесу творення евфемізмів загалом і евфемізмів прагматичного розряду зокрема. Дослідниця упорядкувала такі механізми поповнення евфемістичної лексики:

- 1) семантичні процеси (фразеологізація, генералізація, метафоризація, іронія, пропріалізація, метонімізація, антономазія, літота, елевація, гіпербола);
- 2) словотвірні процеси (словоскладання, абревіація, морфемна заміна, оноματοпія, зрощення);
- 3) фонетичні процеси (фонемна заміна, римований словотвір, графічне пропущення, редуплікація, зворотній словотвір); в) іншомовні запозичення;
- 4) комбіновані способи творення [1].

О. Кацев в своїй класифікації способів евфемізації ділить всі способи вираження евфемізмів на три групи в залежності від способу заміни слова-табу на евфемізм: метафоризацію набуває поширення у всіх мовах; метонімізація створює асоціативний зв'язок між денотатом у сфері табу й необразливим денотатом; поляризація виявляється в повній антонімічності денотата й асоціата в частковому семантичному контрасті [3, 35-37].

О. Кацев істотно звужує механізми поповнення евфемістичної лексики: дослідник обмежується аналізом семантичних зсувів, способами зміни форми та запозиченнями. О. Кацев ретранслює сучасні евфемізми на звукову аналогію, негативну префіксацію та скорочення. В. Велигорода стверджує, що лінгвіст обійшов увагою фразеологізацію, елевацію, зворотний та римований словотвори, накладання різних способів словотворення.

Українська дослідниця Т. Світлична класифікує способи вираження евфемізмів на матеріалі української мови наступним чином [5, 79-80]:

- узагальнені назви (*радість замість інтимні стосунки між чоловіком і жінкою*);
- займенники (вони замість померли);
- іншомовні слова та терміни (*ліквідація замість вбивство*);
- літота (*непростий замість складний*);
- деякі дієслівні форми з префіксом під- (*підв'язить собі язик замість перестаньте пліткувати*);

- абревіація (ЧЖ замість чоловічий та жіночий туалет);
- слова-визначники з дифузною семантикою (деякі операції замість операції з пошуку та арешту);
- фразеологізми (несповна розуму замість дурний);
- авторські неологізми (мруть людей замість людей доводять до смерті);
- метафоричні евфемізми (взяла вода замість потонув);
- пропріалізація (поза Йорчиху замість помирати або цвинтар);
- іронія (який молодець замість зробив дурість);
- еліпсис (найчастіше виражається трьома крапками).

Як бачимо, більшість засобів вираження евфемізмів всі дослідники представляють як лексичні, і тільки еліпсис (замовчування) припускає графічне вираження. Існує чимало думок щодо способів вираження евфемізмів, але загалом надають більш вичерпну інформацію.

Аналіз сучасного публіцистичного дискурсу на матеріалах української преси дає змогу чітко визначити групи евфемізмів за мотивами евфемізації.

1. Евфемізми, що пом'якшують нерівність або усувають дискримінацію.

У 2008 році Міністерство праці і соціальної політики замислилося над тим, що можна було б зробити для пенсіонерів, які почуваються незатребуваними. У результаті з'явився пілотний проект «Університет третього віку», покликаний підтримати людей похилого віку, котрі мають ак-

тивну життєву позицію, і допомогти їм адаптуватися до сучасних умов життя. У багатьох розвинених країнах така форма навчання вже широко практикується: люди старшого покоління навчаються основ бізнесу [15].

В наведеному прикладі використано три евфемізми замість слова старий для пом'якшення вікової нерівності: евфемізм третій вік запозичено з західної культури: там існує поняття «третій вік» щодо періоду активного життя, який починається з виходом на пенсію. Останнім часом в розвинених країнах стали описувати ще й «четвертий вік» - вік не настільки активної старості. Евфемізм люди похилого віку традиційно використовується в українській публіцистиці і заснований на законодавчому визначенні людей похилого віку (особи, яким до досягнення пенсійного віку залишилося 1,5 року). Евфемізм люди старшого покоління є, на нашу думку, найбільш влучним, бо актуалізує генетичний, поколінний зв'язок між людьми будь-якого віку.

2. Евфемізми, породжені соромливістю.

Останніми роками здоров'я жінок, які **готуються стати** мамами, *викликає* *дедалі більшу стурбованість фахівців* [24].

В наведеному прикладі наявне уникання слова вагітні, яке натягає на певні інтимні фізіологічні зміни в організмі жінок, і замість цього слова використано поширений евфемізм готуються стати мамами.

3. Евфемізми, що виникли через функціонування певних табу, заборон

або обмежень на вживання тих або інших сакральних слів.

Пам'ятаючи, що **лукавий** ховається в деталях, проаналізуємо те, що відбулося протягом минулого століття [26].

В наведеному прикладі евфемізм лукавий використано, щоб уникнути слова диявол.

4. Евфемізми, що створюються за мотивом «приховати неприємну правду від читача».

Сировинна **рецесія** відновилася в 2012 році [18].

В наведеному прикладі йдеться про спад у сировинній галузі економіки, але щоб пом'якшити враження від новини, слово спад було замінено більш загальним і менш зрозумілим неспеціалісту терміном рецесія.

5. Евфемізми, що створюються за мотивом зменшення моральної травми.

Для того щоб йому **зберегти руку, лікарі потім проведуть 19 (!) операцій!** [11]

Евфемізм зберегти руку використовується у значенні уникнути ампутації.

6. Евфемізми, які створюються за мотивом заміни обценної лексики.

Коли судді ти кажеш, що був пенальті, а він тебе посилає **на три букви** [13].

В наведеному прикладі евфемізм три букви замінює лайливе слово і евфемізація виконує функцію цензури.

7. Евфемізми, які створюються за мотивом зменшення негативної оцінки.

Чистий чи **нечистий** він на руку — цим із шаленою радістю скористаються (і вже користаються) значно більші нечестивці з БПП, НФ, РПЛ [20].

Фразеологізм «бути нечистим на руку» означає нечесну людину, що схильна до шахрайських вчинків. У контексті аналізованої статті евфемізм чистий чи **нечистий** він на руку замінює поняття бере чи не бере він хабарі. Така негативна оцінка пом'якшена за допомогою евфемізму. Другий евфемізм, що наявний у прикладі – нечестивці контекстуально також замінює слово хабарники, пом'якшуючи оцінку.

У сучасному публіцистичному дискурсі простежуємо розмаїття способів вираження евфемізмів:

1. Метонімічна номінація.

Охороняючи членів Політбюро, ви могли днями не їсти, годинами стояти на ногах і цілий день не **користуватися туалетом** [14].

В наведеному прикладі використано метонімічний переніс: вжито евфемізм **користуватися туалетом замість слів на кшталт опорожнити сечовий міхур**.

2. Метафорична номінація.

Людмила рано втратила батька, не так давно відійшла **в інший світ** і мама, залишивши доньку наодинці з бідю [23].

За релігійними уявленнями, померлі відходять до іншого світу, отже, використання такої подібності в уявленнях утворює метафоричний переніс.

3. Використання синекдохи.

Навіщо українцю канадський диплом? [17]

В наведеному прикладі замість множини про українців говориться в однині.

4. Проніміналізація.

Ми тихо-мирно співали. Коли

близько третьої ночі пропав мобільний зв'язок, **одна жінка сказала**: «*Це погана прикмета. Я чула, що зазвичай спецназ здійснює штурм під ранок*» [25].

В наведеному прикладі міститься уникання номіналізації, тобто називання імені жінки, і замість цього використано евфемізм одна жінка.

5. Паронімічна заміна

Людина, що має намір довго залишатися на плаву, вибачите за каламбур, воліє уникати утопістів [21].

Бачимо дуже цікавий приклад утворення евфемізму. Слово утопісти у контексті використано для позначення законодавців, а людина, що має намір довго залишатися на плаву заміняє ім'я Віктор Янукович, що зрозуміло з контексту статті. Евфемізм виражено за допомогою фонетичної подібності слова «утопісти», тобто люди, схильні до утопічних поглядів та «утопленики». Дані слова є умовними паронімами, бо відносяться до різних гнізд, евфемізм утворюється переважно за звуковою асоціацією, вловити яку допомагає фразеологізм «триматися на плаву».

6. Використання книжних слів і варіантів.

Летальний результат у медичній установі, на жаль, не рідкість і ні для кого не дивина. Увагу громадськості привертають хіба що випадки, які можна назвати надзвичайними [16].

7. Вживання іншомовних слів.

За даними Держстату, Україна вступила в **рецесію** у другій половині 2012 року (хоча в цілому за рік статистичне відомство відзвітувало про зростання на 0,3%) [10].

Евфемізм рецесія тут позначає спад <економіки>. Замість українського поняття використано англійський термін.

8. Перефразовування.

Якщо ж не продасться, то теж не страшно. Особливого прибутку від продажу книжок власники не чекають, оскільки вже вклали гроші в нерухомість, чи то пак у приміщення книгарень «Є» у Києві, Харкові, Івано-Франківську, Володимирі-Волинському і Львові, а це будинки, як правило, в центрі міста. Принаймні в Харкові книгарня «Є» — це колишній ресторан «Люкс» на вулиці Сумській (автор цих рядків колись його реставрував, а тому знає, про що каже). Тож навіть якби завалилась уся піднебесна, а не лише українська література, «літературна» нерухомість залишиться нерухомою [9].

У наведеному прикладі використано перефразовування: евфемізм «літературна» нерухомість залишиться нерухомою означає книги покупати не будуть. В першому випадку слово «нерухомість» вжите у значенні «нерухоме майно», і з контексту статті зрозуміло, що йдеться про будівлі, в яких розміщені книгарні, а в другому випадку слово «нерухомість» вжите у значенні «така, що не зрушується з міста».

9. Антономазія.

Першим актором-коміком — чоловік, у якого була «швидка Настя» й він весь час бігав — бігав та ніяк не міг добігти [12].

В наведеному прикладі евфемізм швидка Настя, який містить ім'я власне, використано замість поняття-загальної назви діарея.

10. Переніс з виду на вид.

Зазвичай, як це й відбувається в Україні, зазначене порочне коло супроводжується перманентною політичною нестабільністю та постійною боротьбою кланів за владу, тобто за контроль над екстрактивними політичними інститутами, які дозволяють **привласнювати** економічні ресурси країни [27].

Евфемізм привласнювати використано замість поняття красти.

11. Уподібнення, троп, мейозис.

Звісно, якість таких проектів залишає бажати кращого. *Навіть зараз, при мінімальному обсязі державних інвестицій, за численними прикладами їх розкрадання далеко ходити не треба* [22].

Евфемізм залишає бажати кращого вжито замість оцінки погана.

12. Замовчування.

В Україні фільм мав вийти 1 березня, за три дні до президентських виборів у Росії, де наперед було зрозуміло, що переможе **той-кого-не-можна** називати [19].

Евфемізм **той-кого-не-можна** називати вжито замість імені власного Путін. Такий евфемізм взагалі є цікавим та дотепним, крім власне замовчування (яке видно з самого евфемізму) він також виражений метафорою: адже звичайно вважається, що не можна називати ім'я диявола.

Евфемізми – це емоційно нейтральні слова або вирази, які вживаються замість синонімічних їм слів і виразів, що можуть здаватися мовцю непристойними, грубими або нетактовними.

В сучасному публіцистичному дискурсі евфемізми успішно виконують функцію по пом'якшення негативної оцінної, вуалювання негативної сутності описуваного явища. Це обумовлено тим, що читач, натрапляючи в тексті на евфемізм, не може відразу розпізнати, що приховується за евфемістичною заміною. Як правило, читачу або бракує знань, або його увагу привертає лише загальний потік інформації. Тому закономірно, що евфемізми можуть висловлювати різке судження, пряму характеристику або негативну оцінку більш-менш інтенсивно в залежності від того, наскільки їх сутність зрозуміла читачеві. Багато авторів, усвідомлюючи відповідальність за свою публічно висловлену думку, прагнуть уникати конфліктних ситуацій, бути політкоректними, тому намагаються висловити різке судження, пряму характеристику або негативну оцінку в пом'якшеній, завуальованій формі. Для вираження зазначених речей в прихованій формі сучасні публіцисти і вдаються до використання евфемізмів. Отже, евфемізми пронизують усі аспекти існування соціуму і культури, позитивно впливають на ведення комунікації, дають можливість уникнути конфліктних ситуацій

Серед основних мотивів евфемізації можна виокремити: комунікативний (бажання проявити ввічливість, висловити повагу до співрозмовника, замаскувати неприємну правду), релігійний (накладення певних заборон на вживання тих чи інших слів внаслідок релігійних вірувань і забобонів), мо-

рально-етичний (бажання не порушувати певні морально-етичні норми, установлені суспільством, стосовно осіб за етнічними, національними, расовими, релігійними, культурними, статевими, фізичними та іншими ознаками), соціальний (бажання підвищити значимість певних реалій соціальної сфери).

Список використаних джерел

1. Великорода В. Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Великогорода Віра Богданівна. – Львів, 2007. – 268 с.
2. Вишнівський Р. До питання про мотиви вживання евфемізмів / Р. Вишнівський // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – Сер. Філологія. – 2014. - № 13. – С. 95 – 98.
3. Кацев А. М. Языковые табу и эвфемия / А. М. Кацев. – Л.: ЛГПИ им. А. И. Герцена, 1988. – 80с.
4. Мухамедьянова Г. Н. Эвфемия в общественно-политической лексике (на материале современного немецкого, русского и башкирского языков): автореф. дисс. ... канд. филол. наук. Уфа, 2005.
5. Світлична Т. Способи творення евфемізмів (на матеріалі прозових творів) // Наукові праці КПНУ. Серія: Філологія. – 2014. – Кн. 34. – С. 78 – 81.
6. Українська мова : енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : „Укр. енцикл.», 2004. – 824 с. : іл.
7. Шейгал Е.И. Эвфемизация в политическом дискурсе // Языковая личность: проблемы креативной семантики. – Волгоград, 2000. – С. 158-171.
8. Lawrence J. Unmentionables and other euphemisms. - London: Gentry Books, 2011- P.49-63
9. Бондар-Терещенко І. Література поштучно і на винос: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2009. № 27. – Режим доступу: https://news.dt.ua/CULTURE/literatura_poshtuchno_y_na_vinos.html (Дата звернення: 09.03.019).
10. ВВП України. Україна формально вийшла з рецесії: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2016. – Режим доступу: https://dt.ua/ECONOMICS/zrostannya-vvp-ukrayini-v-drugomu-kvartali-dosyaglo-1-3-derzhstat-216340_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
11. Геращенко А. Рік тому визволяли Маріуполь: Як це було: [Електронний ресурс] // 112.ua. 2015. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/mnenie/rik-tomu-vyzvoliali-mariupol-yak-tse-bulo-237013.html> (Дата звернення: 09.03.2019).
12. Гуннішев А. Смійтеся, панове!: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2008. № 13. – Режим доступу: https://dt.ua/CULTURE/smiytesya_panove__pro_vrednoe_razvlechenie_i_nashe-vesele_kino.html (Дата звернення: 09.03.2019).
13. Зозуля розповів, як судді завадили «Дніпру» перемогти: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2015. – Режим доступу: https://dt.ua/SPORT/zozulya-rozpoviv-yak-suddi-zavadili-dnipru-viperediti-shahtar-v-minulomu-sezoni-167595_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
14. Коржаков: Ми з Єльциним по три літри горілки за день випивали: [Електронний ресурс] / Gordonua.com. 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://gordonua.com/ukr/publications/korzhakov-mi-z-icnim-po-tri-litra-gorlki-za-den-vipivali-212826.html> (Дата звернення: 12.03.2019).
15. Котляр А. Третій вік – час творчості: [Електронний ресурс]// Дзеркало тижня. 2010. № 14. – Режим доступу: https://dt.ua/SOCIETY/tretyy_vik_chas_tvorchosti.html (Дата звернення: 09.03.2019).

16. Мартин В. Історія однієї резонансної справи: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2008. № 19. – Режим доступу: https://dt.ua/LAW/istoriya_odnieyi_rezonansnoyi_spravi.html/?version=complete (Дата звернення: 09.03.2019).
17. Мащенко О. Навіщо українцю канадський диплом?: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2002. № 20. – Режим доступу: https://dt.ua/EDUCATION/navischo_ukrayintsyu_kanadskiy_diplom.html (Дата звернення: 09.03.2019).
18. Новини економіки – Україна занурилася в сировинну рецесію [Електронний ресурс]// Дзеркало тижня. 2016. – Режим доступу: https://dt.ua/ECONOMICS/ukrayina-zanurilasya-v-chergovu-sirovinnu-recesiyu-ekonomist-210886_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
19. Підгора-Гвиздовський Я. Август. Восьмого. Технологія скандалу : [Електронний ресурс]// Дзеркало тижня. 2012. № 10. – Режим доступу: https://dt.ua/CULTURE/avgust_vosmogo_tehnologiya_skandalu.html (Дата звернення: 09.03.2019).
20. Рахманін С. Не падати – внутрішня політика України: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2016. № 32. – Режим доступу: https://dt.ua/internal/ne-padati-_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
21. Рахманін С. Збери основний закон: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2013. № 26. – Режим доступу: https://dt.ua/internal/soberi-osnovnoy-zakon-_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
22. Самаєва Ю. Шоу корупційного абсурду: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2016. № 41. – Режим доступу: https://zn.ua/macrolevel/shou-korrupcionnogo-absurda-vo-chto-ukrainskim-grazhdanam-obhoditsya-demonstraciya-roskoshi-vlast-imuschih-_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
23. Скрипник О. Дива творять не лише ангели: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2012. № 49. – Режим доступу: https://dt.ua/HEALTH/diva_tvoryat_ne_lishe_angeli.html (Дата звернення: 09.03.2019).
24. Суржик Л. На чаші терезів – два життя: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2008. № 12. – Режим доступу: https://dt.ua/HEALTH/na_chashi_tereziv__dva_zhittya_.html?version=complcom (Дата звернення: 09.03.2019).
25. Суржик Л. Студентський Євромайдан: КРОВ і ГРИМ: [Електронний ресурс]/ Суржик Л., Онищенко О. // Дзеркало тижня. 2013. № 46. – Режим доступу: https://dt.ua/EDUCATION/studentskiy-yevromaydan-krov-i-grim-_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
26. Хтема В. Протистояння: роздуми громадянина [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2014. № 6. – Режим доступу: https://dt.ua/socium/protistoyannya-rozdumi-gromadyanina-_.html (Дата звернення: 09.03.2019).
27. Унковська Т. Україна. Шлях до рабства: [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. 2018. № 1. – Режим доступу: https://dt.ua/internal/ukrayina-shlyah-dorabstva-265977_.html (Дата звернення: 09.03.2019).

Перевод

ОНТОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ

Моренцова А. В.,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

***Анотація:** Запропоновано новий підхід до розв'язання задачі усунення лексичної багатозначності, який базується на використанні розширеної онтологічної моделі предметної області при машинному перекладі технічних текстів. Цей підхід може використовуватися в алгоритмах машинного перекладу й суттєво підвищити точність і якість перекладу.*

Ключові слова: машинний переклад; онтологія; онтологічна модель; лексична багатозначність.

Ключевые слова: машинный перевод; онтология; онтологическая модель; лексическая многозначность.

Keywords: machine translation; ontology, ontological model; lexical ambiguity.

Машинний переклад (МП) – Machine Translation – є одним з напрямків комп'ютерної лінгвістики, яка досліджує використання програмного забезпечення для перекладу текстів з однієї природньої мови на іншу. Вперше використання комп'ютерів для перекладу природніх мов запропонував англійський інженер-електрик Ендрю Бут в 1946 році.

Перші моделі систем машинного перекладу були примітивними. На базовому рівні комп'ютерний переклад для пари мов виконувався шляхом по-слівного перекладу – простою заміною слів на одній природній мові словами іншої мови, що не давало якості перекладу тексту. Граматика в традиційнім розумінні в них була відсутня повністю. Кінцева множина лексичних оди-

ниць із тексту, що перекладався, узгоджувалася з обмеженим контекстом з лексичних одиниць тексту перекладу [1]. Системи прямого перекладу не мали засобів вирішення проблем *лексичної багатозначності*, не справлялися з незв'язаними мовними парами, не проводили ніякого лінгвістичного аналізу перед генеруванням перекладу, повторювали синтаксичні структури мови оригіналу, не урахували мінімальних потреб синтаксичного й семантичного аналізу, і не встановлювали розрізнення частин мови, наприклад, іменників і дієслів [2].

Системи МП другого покоління, відрізнялися від систем першого покоління тим, що при їх проектуванні використовувалися модульні структури, що надавало можливість оновлен-

ня граматичних правил і словників, а також додавання нових мовних пар без негативного впливу на працездатність системи. Системи машинного перекладу третього покоління базувалися на використанні корпусної лінгвістики – сукупності текстів, зібраних відповідно до визначених принципів.

Наразі існуючі системи МП допускають настроювання предметної області (ПрО), наприклад, таких як інформаційні технології, хімія, фізика, авіація й ін., до якої відноситься перекладаємий текст, поліпшуючи якість перекладу шляхом обмеження кількості припустимих заміन перекладаємих слів. Ще одним способом, що поліпшують якість перекладу, є використання методів, заснованих на граматиці.

Незважаючи на постійний розвиток і удосконалення методів та систем МП, на сьогоднішній день у машинному перекладі однією з головних проблем є розв'язання **лексичної багатозначності** – неоднозначності змісту слова, коли у слова може бути більше ніж одне значення. Розв'язання лексичної багатозначності – це встановлення значення слова в деякому контексті [3]. І якщо для людини процес усунення багатозначності є підсвідомим і не представляє яких-небудь труднощів, то для комп'ютера розв'язання лексичної багатозначності являє собою досить складне завдання.

Наявні підходи для подолання цієї проблеми можна розділити на дві групи: засновані на правилах й імовірнісні системи [4]. Системи, засновані на лінгвістичних правилах, виконують

локальний або глобальний синтаксичний розбір. Такі системи передбачають всебічне знання слова і включають виконання великих граматичних і лексичних досліджень (аналізу тексту) для розв'язання багатозначності у вхідному тексті. При цьому слова перекладаються лінгвістичним способом – слово вхідною мовою замінюють найбільш підходящим словом вихідної мови з урахуванням ПрО.

Імовірнісні системи засновані на машинному навчанні й не використовують знання тексту. Вони просто застосовують статистичні методи до слів, що оточують неоднозначне слово. Імовірнісні системи, що використовують статистику спільної зустрічальності граматичних ознак слів у великих корпусах, потребують наявності загальнодоступного корпусу текстів, якого для української мови на даний час не існує. Створенням української онтологічної лексико-семантичної бази знань UkrWordNet (UWN) зараз займаються науковці Київського національного університету імені Тараса Шевченка [5].

До останнього часу статистичні підходи були більш успішними, оскільки приблизно 90% середнього тексту відповідають цим простим умовам. Але є й інші 10%, що містять багатозначності, які потрібно розв'язати. Виходячи з досвіду виконаних автором перекладів стандартів ISO/IEC з англійської на українську мову, у наукових і технічних текстах цей відсоток суттєво збільшується через те, що такі тексти містять значну кількість слів із множинним значен-

ням – як специфічні терміни, так і загальної лексики.

Інші існуючі на даний час основні методи вирішення проблеми лексичної багатозначності представлені в [6], зокрема аналіз можливості використання для цього лексичної бази WordNet.

Але наразі всі наявні системи і методи МП не в змозі однозначно вирішити проблему неоднозначності, коли одному слову мови А може відповідати декілька слів мови В і навпаки. Одним з ефективних способів для розв'язання проблеми неоднозначності є застосування в машинному перекладі онтології ПрО, до якої відноситься текст, що підлягає перекладу.

Онтологія – це формальне представлення знання, яке включає поняття (такі як об'єкти, процеси і т.д.) у ПрО й деякі відношення між ними. Онтологію можна розглядати як базу знань спеціального виду з семантичною інформацією про визначену предметну область. Модель онтології ПрО містить визначені концепти (поняття, класи), властивості концептів (атибути, ролі), відношення між концептами (залежності, функції) і обмеження на використання, які визначаються аксіомами. Формальна модель онтології представляється у вигляді трійки множин $O = \{T, R, F\}$, де T – множина понять ПрО; R – множина відносин між ними; F – множина функцій інтерпретації понять і відносин. Фундаментальні поняття визначеної ПрО відповідають класам онтології.

Модель, як правило, конкретизується в залежності від призначення і

сфери застосування онтології. Для обробки інформації на природній мові, зокрема при машинному перекладі, необхідно застосування спеціалізованих онтологій. Основне їхнє призначення – забезпечити зв'язок між фрагментами тексту природньою мовою й поняттями ПрО [7]. Онтології можуть використовуватися в якості джерела знання для систем МП. З доступом до великої бази знань система може розв'язати багато двозначностей (особливо лексичних) самостійно.

Тому автор пропонує при застосуванні онтологій в машинному перекладі використовувати онтологічну модель ПрО, представлену в графічному вигляді (як приклад, ER-модель Чена) і дещо розширену під поставлену задачу.

Звичайно, виконуючи переклад, ми як люди можемо інтерпретувати **фразу речення** згідно з **контекстом**, використовуючи наше знання, збережене в наших словниках. Система МП не в змозі диференціюватися між різними значеннями слова, оскільки синтаксис не змінюється. З використанням досить великої онтології як джерела знань можуть бути зменшені можливі інтерпретації неоднозначних слів у певному контексті. Це пов'язане з тим, що контекст у конкретній ПрО тісно пов'язаний із семантикою (смысловим значенням) слів і опосередковано – з відносинами між поняттями (словами), а контекст і семантика найбільш повно відображаються саме онтологією цієї ПрО, представленою у вигляді онтологічної моделі.

У нашому підході онтологічна модель містить множину понять (об'єктів) ПрО, які представляються словами вхідної мови. При цьому для багатозначних слів дається семантика кожного з можливих значень цього слова й ця семантика в комбінації зі словом представляє окреме поняття. У такий спосіб в онтологічній моделі можуть бути присутнім поняття позначені тим самим словом, але відмінні своєю семантикою. Другим елементом онтологічної моделі є відношення (зв'язки) між поняттями (словами). При цьому для кожної семантики багатозначного слова (по суті для кожного поняття) існує своє відношення (зв'язок) з деякою припустимою не пустою множиною понять, кожне з яких так само визначене не тільки словом, але й семантикою. Відношення при цьому також має свою семантику, яка описує процес або дію.

Уведення в алгоритм комп'ютерного перекладу семантики дозволяє виконати семантичний аналіз структури речення на додаток до синтаксичного аналізу. При семантичному аналізі виявляються основні значеннєві елементи речення, які в сукупності несуть зміст речення, що суттєво підвищує точність перекладу. Онтологія ПрО використовується для розпізнавання цих елементів як поіменованих сутностей. Семантична структура речення отримується рекурсивним групуванням основних елементів речення за їхніми семантичними атрибутами. Онтологічна модель речення будується на основі семантичних значень елементів

речення й відносин (структурним і семантичним) між ними.

Підводячи підсумок відзначимо, що використання в алгоритмах комп'ютерного перекладу онтології ПрО дозволяє усунути лексичну багатозначність і суттєво підвищити точність і якість перекладу спеціалізованих технічних текстів.

Список використаної літератури:

1. Whitelock P., Kilby K. Linguistic and Computational Techniques in Machine Translation System Design, 2nd edn. – London: Ubiversity College London Press, 1995.
2. Hutchins W.J. Linguistic Models in Machine Translation // UAE Papers in Linguistic. 1979. – 9. – P. 29-52.
3. Agirre E., Edmonds P. G. Word Sense Disambiguation: Algorithms and Applications. – U.K.: Springer, 2007. – 380 с.
4. Сокирко А., Толдова С. Сравнение эффективности двух методик снятия лексической и морфологической неоднозначности для русского языка. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://aot.ru/docs/RusCorporaHMM.htm>
5. Анісімов А.В., Марченко О.О., Нікощенко А. О. UWN: Універсальна онтологічна база знань української мови // Проблеми програмування. – 2012. – №2-3. – С. 348-355.
6. Романюк, А. Б., І. А. Сундутова, М. М. Романишин. Методи вирішення лексичної багатозначності. Використання WORDNET для вирішення проблем багатозначності. // Вісник НУ «ЛП» «Комп'ютерні системи проектування. Теорія і практика» – 2011. – № 711. – С. 147-157.
7. Лесько О.Н., Рогушина Ю.В. Использование онтологии предметной области для снятия омонимии в естественно-языковых текстах // Проблеми програмування. – 2017. – №2. – С. 61-71.

Литературоведение

LITERARY TRANSFORMATION OF MYTHOLOGICAL NARRATIVE IN O. CHILADZE'S NOVEL "A MAN WAS GOING DOWN THE ROAD"

Antadze M.K.

Master of Philological Sciences
Abkhazian State University

1. General Description of the Work

1. Use and reworking of archaic mythological material in the fiction, on one hand, is reincarnation of the immortal roots of the literature and on the other – creation of a new myth by the writer.[3] Studying of this great morphogenetic spiral, analysis and scientific research of its mechanisms could be seen as extremely needed and desired work in the context of any philological research, including comparative themes and comparative literary studies.

2. In Georgian philology Otar Chiladze's art is deeply and thoroughly studied. Numerous researchers have written the works about various aspects of his poetic and prosaic works (Zurab Kiknadze, Manana Kvachantiradze, Maka Jokhadze, Tamar Gegeshidze, Ada Nemsadze, Rusudan Tsanova, Irina Samsonia, Manana Menteshashvili and others), though complex study of Chiladze's transformation of the mythology would be certain innovation in the study of the above issues.

3. The novel "A Man Was Going Down the Road", mostly contains reworked Hellenic mythology, though there are some Biblical and Georgian folklore themes as well. [1]

4. Legend about Golden Fleece and journey of Argo in Colchis to get it was quite widespread in ancient Greece. [7] Myth of the Argonauts included to major parts. These are: legend about Phrixus and Helle and legend about Jason and Medea. Both parts are unified by the central story of returning Golden Fleece from Colchis to Greece.

5. Various versions of these legends are contained in many antique sources. In addition, the myth of Argonauts' journey became the inexhaustible source for all three sectors of Greek literature (epos, lyrics and drama)... Homer, Hesiod, Eumenelos, Epimenides, Mimnermus, Antimachus, Antimachus, Pindar, Eschylus, Sophocles, Euripides, Hecataeus of Miletus, Scylax of Caryanda, Herodorus, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Calimach, Theocritus, Euphorion, unknown author of Argonautica Orphica... – this is the incomplete list of antique authors in whose art the legends about Argonauts were reworked or included in one or another form. Though, among the pieces of work created about this issue, Argonautica written by Apollonius of Rhodes in 3rd century BC is regarded as the main one. In ancient Roman literature, significant interpretations of this work were written

by Atacinus, Valerius Flaccus, Vergil, Ovidius Naso, Marianos and others. From that period up to present, numerous examples of creative reworking and use of the myth of Argonauts appeared in world literature (Dolce, Cornelius, Glover, Longepierre, Clinger, Grillparzer, Anouilh, Brown and others).

6. As for Georgian literature, here the trace of Argonauts can be seen for the first time in the art of Ekvtime of Athos (955-1028). Work by Patriarch German (715-730) "Narration of the Miracles of Archangel Michael" (*Narratio miraculorum Michaelis Archangeli*) contains an episode from the legend of Argonauts, in particular, fight of Argonaut Pollux and Amicos, King of Bebriks.

7. "Stories of Hellenes" by Ephrem Mtsire (i.e. in the comments to the works by Gregory of Nazianzus) tells about the episode of Argonautica, where Jason sowed the teeth of the dragons into Ares Field and killed the "armed men" grown there.

8. Argonauts were discussed in Vakhushti Bagrationi's "Geography" and "Kalmasoba", as well as in the "History of Iveria" by Teimuraz Batonishvili.

9. In Georgian literature of 19th century particularly should be admitted drama "Medea" by Akaki Tsereteli. In the literature of the later period numerous works about Argonauts can be found, but, undoubtedly, this most popular myth of antique period was not worked as amply, highly creatively by anyone as great Georgian writer Otar Chiladze (1933-2009) did in his novel "A Man Was Going Down the Road". [6]

10. Specifically, in all above mentioned works, where myth of Argonauts is creatively reworked and generally, in all literary texts where mythological materials are used, many types of myths transformation are known. In the mentioned novel by Otar Chiladze the Greek myths are retold in almost all possible ways.

11. Background of the storyline is history of Colchis of ancient, Argonauts' time. The author tells about the adventure of the characters against this background but unlike common historical fiction, this background, due to its prehistoric time, is completely composed by the author.

12. Myth of the Argonauts is Greek, it views Argonauts who have arrived to Colchis from Greece and further returns to Hellas together with the victory, together with father who fled from the native land and Medea, betrayer of her nation. The myth is focused on the Greeks and not on Colchians.

13. O. Chiladze is Georgian writer. Subject of his story is city of Vani. He tells consistently the history of Colchis, initially before Argonauts, further – at the time of their presence and later, most lengthily – after they left, as follows: Once Vani was powerful, rich and happy city, a capital city of similarly rich country, but the history turned so that Vani was subject to influence of the aggressive politics of more powerful state – Crete and actually lost its national independence, though, instead of Aetes, Colchian Okajado was enthroned but as the past happiness was lost, new, Okajadian order of Greek orientation, unacceptable for Vani people was established that has acquired

finally tyrannical-dictatorship form, the society became corrupted and perverted. Aetes's idyllic epoch became the lost past and Crete-Greek regime of Okajado's dictatorship became the present. [1]

14. Using this technique of teleportation of the myth's geographical center, the writer provides analogy at the surface of the reader's mind and it is clear that according to the well-known allegorical principle, this confrontation of ancient Colchis and Crete describes the collision between Georgia and Russian Empire emerged in 19th – 20th centuries.[6] Regarding that the novel was written in the second half of the past century, in the conditions of post-Stalin censorship, this should be regarded as a civil heroism.

15. In correspondence with teleportation of the geographical center of mythological narrative from Hellas to Colchis, O. Chiladze has changed functional portraits of some characters. In this respect, interpretation of the band of the Argonauts is of particular interest: in the Greek myth these people are heroes, full of courage, in the late version they are presented as the band of the Greek heroes (Heracilius, Theseus, Orpheus...) while Chiladze turns the mythological these to the opposite direction – the Argonauts were the gang of careful people, scared in the face of danger, assault force that came to fulfill the dangerous task, though... Jason is a powerful, famous hero of ancient Greek mythos while in the novel he is full of fear and concern about his survival. Jason gains victory through charming of a woman, he even flees away in the woman's dress. He cannot fulfill Minos's plan, as he

returns to Crete alive, he cannot become a sacrificed "hero" as he does not want to die and he is not a patriot as well. Thus, O. Chiladze made the hero of Argonautica a negative character. Moreover, in the scene of theft of the Golden Fleece, the writer mocks Jason, the Greek hero with extremely sarcastic, satiric accents and morally exposes him. Phrixus is made a negative character as well. Chiladze's interpretation of Argonautica begins with appearing of Phrixus, this famous character of ancient Greek myth in the first episode. Gradually, in the story there appear winged ram, Aetes, Medea, Jason... Now Phrixus is not a prince seeking the throne but he is an enemy's spy, sent with the special task, a specially trained resident. [1] Such interpretation of the legend shows one of the key artistic methods of reworking of mythology – this is making the myth more real, earthly, as though restoring the actual reality of the events that could possibly become the myths know to us for thousands of years.

16. To achieve this artistic goal, the characters of Argonautica in the novel are embodied with belletristic psychologism, realistic nature. For example, character of Chalciopie in the mythos is of secondary significance, while Chiladze's analogue – Charisa is a one painted clearly and deeply, her motherly feelings, attitude towards her husband, father, sister, play significant role in the artistic conception of the piece of work. The writer paints the other mythological characters known to us with the lively, psychological paints as well. In case of Chalciopie, medea or even Aetes, he only makes the nature of the person-

ages deeper, adds real colors to them, while maintains unchanged their purpose in the fable, their key mythical function. In some cases, the writer, to enhance the mythical phantasm, substitutes the canonical character of Argonautica with the other characters. For example, in all antique sources, Jason was sent to Colchis to regain the Golden Fleece by Phineus, King of Salmydessus while Minos, King of Crete is not even mentioned in Argonautica, he is the character of the myths about Theseus. Otar Chiladze has substituted Phineus of Argonautica with Minos, while maintained title of “Invincible” given to him by Plutarch. [5]

17. According to the ancient Greek myths, Minos reigned on isle of Crete while historically it is known that in II millennium BC, civilization of Crete-Mycenae gained great power. It is logical that the writer, to make mythological phantasm more realistic and adding historicism to the narration, gave to Crete, its capital city Knossos and King Minos the function of great conquering aggressor, which has taken over the independence and freedom of Colchis and to which, according to the myth, transformed by the writer, allegoric function of the Russian Empire would be given.

18. Thus, based on the overview of characteristics of Argonautica mythological corps transformation in Otar Chiladze's novel, two key methods applied by the author were found: 1. Displacement of the geographical (mental) center of the myth from ancient Greece to Colchis (Georgia); for this purpose, change of some proper names. *The writer*

tells the story of Argonauts from the viewpoint of the Colchians. 2. Making the phantasm of the myth more real, its expansion with the belletristic psychologism. Reconstruction of the reality beyond the myth; for this purpose, substitution of some characters with the other ones.

19. *The writer describes the stories and characters of the myth so that the readers could see the real story, deprived of mythos phantasmagoria and miracles that could become the myth with time.* For terminological smoothness we shall call the first one of these methods teleportation and the other one – reconstruction. Naturally, both methods are frequently used simultaneously, synthetically in the novel.

20. In addition to Argonautica, using the same methods, in the novel there were transformed the **other ancient Greek myths** as well. In particular, the legends of Theseus's cycle, myths about Olympian gods (Zeus, Hera, Dionysus, Poseidon, Ares, Artemis), Phoebus and Deimos, sirens, legend about Acontius and Cydippe, Oedipus, Daedalus and Icarus, legend about course of the ages (Golden – Silver – Copper – Heroes – Iron). First chapter of our work provides discussion of each of these cases.

21. In the novels under consideration, Otar Chiladze has used the mythological materials with particular intensity and diversity. He not only reworks the mythical stories but as though saturates entire text with the mythology and this, together with the poetic speech characteristic for him, finally creates the mythos style that, on one hand, brings us to various mytho-

logical stories (antique, Biblical, Sumer, Georgian) through introversive delving into the text; but at the same time, here, for the author the main thing is to awake in the readers just the opposite, extroversive direction and create in their minds new, nonexistent myth. [2]

22. A huge mythical world used by O. Chiladze as a creative material for his outstanding novels, adds unique charm to the piece of work and leading us to the fantastic metaphoric world, provides to us the keys to find the national implications that comprise the core substance and purpose of his novels.

23. Certainly, one of the bases for creation of such piece of work, is the epochal political-social situation where the mentioned novels were written, i.e. in the conditions of strict censorship and administrative dictate of the “standstill era”. Writers, to whom Otar Chiladze belonged, made choice in favor of the another possible way – they wrote figuratively, allegorically, metaphorically, mythologically, in the figurative sense... [6] and at the same time, in a highly artistic, highly moral and highly civil way and

thus plaid very significant role in formation of the patriotic positions of the while generations and enhanced gaining independence and liberty by their native country.

24. Chiladze’s methods of transformation of the mythological material and creation of the new myths are unprecedentedly original and in this respect, it would be hard to find the fiction texts similar to his novels in the world literature.

1. Chiladze O.. A Man Was Going Down the Road. Tbilisi, Arete.: 2007..-436
2. Barthes R.. Mythologies. Paris.: Editions du Seuil, 1957..- 256
3. Eliade M.. Myth and Reality. Waveland Pr Inc.: 1998..- 204
4. Lotman U. M.. Analysis of the poetic text. Ardis, First Edition edition.:1976..- 309
5. Plutarch. Greek Lives.Oxford University Press. 2009..-528
6. Rayfield D. The Literature of Georgia. A History. Oxford, Clarendon Press. 1994..- 360
7. Ruck C.A. P.; Staples D.. The World of Classical Myth, Carolina Academic Pr.,1994..- 366
8. Jung, C. G.. Archetypes and the Collective Unconscious. Princeton University Press.: 1981..- 470

UDC 811.11,37,377 -116

CONTEXTUAL AND INTEGRAL INDICATORS IN THE INTERPRETATION OF MEANING**Roman Dudok, Ol'viya Vysotska**Master of Philological Sciences
Abkhazian State University

The article is devoted to the study of context and integral indicators in the structure of the word meaning. The leading idea is that the dominant role in determining the meaning of the word plays not the context but the generalizing abstract activity of thinking. It is stressed that isolated stable integral component of the invariant in the value structure explodes the numerous hidden senses of the word in a new contextual environment. It is concluded in the article that the minimal invariant, as a stable semantic component in all the uses of the polysemantic word, provides an understanding of the structure of the word or the term.

Key words: context and integral indicators; the meaning of the word; integral component; invariant; hidden senses; linguo-textual analysis; semanticization of words.

Formulation of the problem In the last decade, there is a search for ways and methods for the objective interpretation of different meanings of the same word. Individual authors approach the meaning as a way of using the word. So, in considering the meaning and use of the word, John Lyons quotes the words of L. Wittgenstein, “do not look for the meaning of the word, see how it is used” [8], which had a significant impact on both logicians and linguists. Among the latter, there are two camps, those who recognize the meaning of a word independent of the context – the autonomists and those who consider the meaning of the word existing only in the context – the contextualists. In modern linguistics, contextualist ideas prevail [7], the critical review of which is devoted to this article.

Identification of the previously unsolved parts of the general problem.

The modern stage of development of linguistic thought is characterized by general attention to the issues of semantics of linguistic signs (Y. Apresian, L. Vasilyev, A. Vezhbitska, B. Golovin, A. Kubryakova, T. Kyyak, J. Zatsny, A. Supernanska, E. Skorohodko) and others. The emphasis on the study of the structural components of the word highlights the need to solve the problem of semantic syntagma of significance, realized in numerous thought-formation. In linguistics, it is not yet understood how a word with the invariant meaning inherent in it, can acquire different contextual meanings. Contextual supporters argue that the meaning of the word manifests itself only in a context that is known to be derived from a value,

therefore it is logical that, for the purpose of communicating with other words in the context of a word, it must have its own autonomous meaning even before the context is conjoined, and not acquire it, as S. Gursky points out, “post factum” [2, p. 9].

Undoubtedly, the context is a filter that eliminates and specifies the meaning of a word, creates a circle of associations around it. So, the description of the new value can be achieved either by creating new words, or by using the “old” seme, so to say, in a new sense. In fact, in the process of contextualizing, the words are used not by chance, chaotic in any sense, in order to acquire a correspondingly new value under the new conditions, while retaining its sound shell available for use in a new context, according to its seminal content. According to our hypothesis, the context does not predetermine and does not determine the meaning of the word, because an active role here belongs not to the context, but to the general abstracting activity of thinking, through which we can explain the specific meaning of the word.

The purpose of the paper is to clarify and distinguish the integral features of the invariant meaning and to determine its role in the formation of different senses.

The body of the article. In fact, the so-called different meanings of words are often explained by the contextual method, depending on the lexical-semantic features of the units preceding or following them. Usually this method is traditional and common in the study of

special vocabulary:

- Let's say: Part (n)*
 - *part, share:— a significant part of sth.*
 - *an important part of something;*
 - *part of the book: — a novel in three parts;*
 - *part - role, party: play the part of Hamlet - play the role of Hamlet;*
 - *(pl) parts - the land, the locality: - in foreign parts - in foreign lands;*
 - *(jur.) Part - side (in process);*
 - *(pl) parts - abilities: a man of good parts - a capable person; (gram) form, part: part of speech - part of speech, etc. [10, p. 733].*

It is clear that the context to some extent makes it possible to understand the meaning, *part*, however, the multi-valued expression of the word semantics becomes also clear in its autonomy and context. This is because in the part word there is a non-context-invariant meaning that dominates in its absolute expression. The problem of entering a language unit into a context is due to the need for a more precise definition of meaning.

At first glance, this is really the case if you go from an already existing context. But let us remind you that the context is derived from the word meaning that has an autonomous meaning before it enters the context. We believe that the role of the context in all cases of changes in value is reduced, primarily, to the manifestation of different meanings, marked by the same word part in the correspondingly different units of its actualization. We do not deny that today we have fundamental researches about the

types of context, and hence the contextually-conditioned types of meaning of the word (V. Vinogradov, N. Amosov, and others). Linguo-textual analysis, however solid and detailed, directs the attention of the researcher, primarily, to the extra-language detection of the word essence in the content. We treat the meaning as an intralingual entity.

The study of the value dominant in linguistics is text-centric, gradually reduced to its knowledge in the lexycentric direction, which makes it possible to examine a separate word not in isolation as a mechanical sum of units, but as interrelated words, united into semantic structure. It is the study of the essence of meaning in terms, on our conviction, and productive, and promising in the sense of isolating each of the seven and establishing the regularities of its functioning:

For example, nature (n)

- *nature (in case of personification – capital letter); natural (initial state); human being – human / alive nature; – the world; universe;*

- *nature, temperament, character; have a kind nature – have a good character; – essence, essence; the essence of the problem [10, p.675], where invariant meaning, as a series of different meanings of nature, can generate other new senses in correspondingly new contexts.*

The isolation and establishment of stable invariant components (semes) in the meanings of words makes it possible to interpret the use of words in a new context, that is, to reveal its new meaning in a special context. Therefore, it can be

generalized that the traditional contextual approach prevailing in modern linguistics directs the word sign directly to one particular explanation, without taking into account the generalizing nature of the word, its invariant meaning. To add to the above, the contextualists also do not explain how the same word, say *blind*, with a certain contextual meaning - *a blind hedge* falls into another context, for example, *in the blind arch*, where the contextual indicators reveal a different meaning in it - *false*. This issue is not considered by the contextualists. Communicant as an ordinary native speaker sets it apart to understand the meaning of a word in a new format through associative connections of the word meaning and the activation of figurative notation through the potential of hidden senses.

We insist that the minimal invariant, as a stable semantic component in all the uses of the polysemantic word, provides an understanding of the structure of the word or the term. The semanticization of words by the contextual method, in our opinion, does not lead the researcher to the perception of the essence of the invariant meaning. By fixing only many different contextual meanings, the researcher departs from the very essence of the invariant, which underlies all its virtual meanings.

If you consider the text from the position of the communicator, the creator of the text, and not recipient then:

- firstly, the communicant cannot arbitrarily change the meaning of any word in every subsequent use of it, because the speech process would be incomprehensi-

ble to the recipient, which implies: a) the word has an invariant semantic minimum of the sem, which provides an understanding of its meaning in each new lexical-semantic environment; b) this minimum exists both before and after the use of the word, that is, stable, unchanged in relation to a single act of use;

- secondly, communicator perceives the recipient as a thinking subject, therefore, expresses only what can be understood in a concrete situation. As noted above, the contextual approach provides only a superficial interpretation of the unordinary use of the word. At the same time, knowledge of the invariant of the word, in contrast to its contextual content, leads to a deep understanding of numerous phrases.

For a deeper study, the connectivity of a word in a context, it is logical to find out the meaning of the terms: “distribution”, “valency”, “connectivity”. The term “distribution” is traditionally interpreted as the sum of all environments in which a given linguistic sign is present. Thus, according to O. Oguy, distribution has “wider content than connectivity and valency” [5, p. 46]. That is, traditionally, researchers consider distribution not as a direct environment of a word, but as words related to their research. In our opinion, the relation between the words connected in the text is characterized by the concepts of “valency” and “connectivity”. Let’s say S. Katsnelson considers valency a little differently. In his belief, valence is “the ability of the word to be realized in a certain way in a sentence and to enter into certain

combinations with other words” [3, p. 20-32]. In her turn, N. Kottelova understands the connectivity of the word as a set of its syntagmatic potentials, inherent in the words that characterize it as a certain quality. According to the researcher, this is manifested in the implementation of the paradigmatic and syntagmatic properties of the word [4, p. 81].

Thus, connectivity can be defined as the ability of linguistic units to combine to form higher-level units; this is one of the fundamental properties of linguistic units, which reflects the syntagmatic relationship between them. Connectivity as a kind of distribution contains not only valence but also non-valued connections (intuitive and occasional). If the valence bonds are drawn up as sub-contractors, then the connectivity also covers the bindings. Finally, if the valence bonds of the word can be described rather exhaustively, then the compatibility is not possible, because it is generally unlimited and not closed lexically. That is, you can only set common syntactic and lexical conditions in which these values are implemented. In practice, “the system of a particular language will have exhaustive interpretation, if we know the real compatibility of each element” [cit. Pr., P. 82-83].

One of the first attempts to distinguish types of connectivity was N. Amosov, defining three of its types: “semantic, lexical and syntactic” [1, p. 233]. It is also worth recalling that the study of lexical compatibility in Ukrainian linguistics was initiated by L. Scherba [6], and in foreign linguistics - Porzig W. [9], putting

forward the theory of “elementary semantic field”, that is, lexical compatibility as a separate aspect of linguistic science that began considered only in the middle of the twentieth century.

Conclusions and perspectives of further research. So, we arrive at the conclusion that lexical compatibility is the ability of the word to enter into syntagmatic relationships with other words at the level of the words class (grammatical level), that is, the set of potentially possible syntactic relationships of words. Under lexical compatibility (in the narrow sense) we understand the ability of the word to be associated with another separate word (compatibility at the level of one word). In our opinion, this phenomenon should be considered in the process of analysing the terms of various grammatical classes, and it is necessary to proceed not from the position of the reader, who analyses the existing context, but from the position of the speaker who creates it, generating numerous senses in the process of communication.

The problems outlined and the results obtained suggest that the contextual and integrated indicators will continue to be relevant, requiring further in-depth exploration. The prospect of such a study is seen not only at lexical but also semantic-cognitive and conceptual levels.

REFERENCES

1. Amosova N. N. The Fundamentals of English Phraseology / N.N.Amosova. // – A Publishing House of Leningrad. University Press, 1963. – 208 p.
2. Gursky S. O. Meaning and Sense.

S. O. Gursky. / S. O. Gursky // Inozemna filologiya. – 1974. – Issue. 34. – P. 3-18.

3. Katsnelson S.D. Content of the word, meaning and symbol / S. D. Katsnelson // – Moscow. Leningrad: Nauka. – 1965. – 110 p.

4. Kotelova N. Z. Meaning of the word and its compatibility. / N. Z. Kotelova // – Leningrad: Nauka. – 1975 – 164p.

5. Oguy O. D. Polisemy in synchrony, diachrony and panhrony. Semantic and quantitative aspects of polisemy in German language and European

languages: monografy / O. Oguy. - Chernivtsi “Zoloti litavry”, 1998. - 370 p.

6. Shcherba L.V. Experience of a general theory of lexicography / L. V. Shcherba // Language system and speech activity / ed. Shcherba L.V. - Leningrad, 1974. - PP. 265-304.

7. Antal Lashlo. Questions of Meaning. / Lashlo Antal // The Hague, Mouton & Co., 1963. – p. 48.

8. Lyons J. Introduction to Theoretical linguistics, John Lyons. – /J. Lyons // Cambridge: Univ. Press, 1968. – p. 410.

9. Porzig W. Das Wunder der Sprache: Probleme, Methoden und Ergebnisse der Modernen Sprachwissenschafts / Walter Porzig // – Berlin: Heidelberg, 1950, - 413 S.

10. Scribner Dictionary by William D. Halsey (editorial director). – / Halsey D. William // California : Macmillan Publishing Company / Mission Hills, 1986. – 1190 p.5. Various versions of these legends are contained in many antique sources. In addition, the myth of Argonauts’ journey became the inexhaustible source for all three sectors of Greek litera-

ture (epos, lyrics and drama)... Homer, Hesiod, Eumenios, Epimenides, Mimnermus, Antimachus, Antimachus, Pindar, Eschylus, Sophocles, Euripides, Hecataeus of Miletus, Scylax of Caryanda, Herodorus, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Calimach, Theocritus, Euphorion, unknown author of *Argonautica Orphica*... – this is the incomplete list of antique authors in whose art the legends about Argonauts were reworked or included in one or another form. Though, among the pieces of work created about this issue, *Argonautica* written by Apollonius of Rhodes in 3rd century BC is regarded as the main one. In ancient Roman literature, significant interpretations of this work were written

UDC 811.11,37,377 -116

COGNITIVE MECHANISMS OF REPRESENTATION SENSES: METAPHOR AND METONYMY**Ol'viya Vysotska**

The article deals with the research of metaphor as one of the most fundamental forms of human thinking and the principle of mentality that lies outside the language. The article focuses on the link between the basic and metaphorical values is the implicit component – the invariant found in the definition of the initial value, which performs an important semantic role. Particular attention is paid to, the metaphor symbol that can be based not only on nuclear but also on peripheral content generated by ethno-cultural traditions. The article reveals that metonymy, like the metaphor, provides a cognitive mechanism for representing the necessary senses of generate associative, concrete ideas. It is concluded that stylistic devices under research can get new senses without losing the old ones. To sum up we should declare that the free combination of components in the structure of the term meaning contributes to the emergence of its new senses. It is insisted in the article that the minimal invariant, as a stable semantic component in all the uses of the polysemantic word, provides an understanding of the structure of the word or the term.

Key words: metaphor; metonymy; senses; implicit component; cognitive mechanism; metaphorical meaning; the process of metaphorization..

Formulation of the problem. The modern linguo-cognitive paradigm, which originates from ancient times, is at the centre of linguistic research. The prospect of solving the problem of linguistic correlation and transcendental meanings opened up in the 80's of the twentieth century. Cognitive linguistics, according to the main postulate of which, "language is the best window of knowledge, as we use language for its expression" [10, p. 109]. However, the language does not exhaust all those senses that

speakers use in the language. Even in the simplest cases, we note that there are ideas that are very difficult to express in words.

Identification of the previously unsolved parts of the general problem.

We share the opinion of those researchers who define the concept in the linguo-cognitive paradigm of the term as "verbalized meaning" (V. Zusman, F. Batsevych, M. Alefirenko, V. Manakin, S. Zhabotynska, N. Boldyriev, etc.). In particular, V. N. Manakin defines a verbal-

ized concept as “a unit of ethno-cultural information that reflects the world of the national perception of objects and concepts denoted by language” [8, p.326]. S. Zhabotynska regards it as the “minimum” package of information represented in units of speech and speech” [5, p. 3 -11].

The knowledge of the surrounding reality and its consolidation in the human consciousness is realized through specific language signs, that is, reflected in the mind of speech bearer, the image of things and notion. Nomination of objects of the surrounding reality is nothing more than a linguistic consolidation of conceptual integral and differential features that reflect the properties of denotation. That's exactly according to G. V. Kolshanskyi, the process of communication and information which is implemented as a material embodiment of consciousness [6, p. 81].

The purpose of the article is to trace the role of metaphorical and metonymic factors in the linguistic-cognitive paradigm of the humanitarian term. These processes, being means of designing and transferring new meanings, foresee the emergence of a metaphor as the most urgent way of detecting the mechanism of new senses. The metaphor, which is devoted to many branches and which is still not sufficiently studied as a mental process of cognitive character, causes serious difficulties for researchers.

The body of the article. Some clarity in solving this problem entails the thesis of E. S. Frege, according to which “not only the things themselves but also the thoughts of these things are subjected

to the designation” [7, p. 61]. It seems that subject metaphors are primary in relation to the essence of metaphors as such, which helps a person to conceptually master the world around. Therefore, the study of the subject metaphor is one of the most urgent tasks for the identification of transposition mechanisms of meanings.

Metaphor is one of the most fundamental forms of human thinking, as the principle of mentality, it lies outside the language, acts as a result of the “break-through” of meanings from the secret depths of human consciousness into the surrounding reality. The metaphor performs a peculiar function: at that moment of verbal activity, when the common language of science is not able to master something new that is used to fill in the gaps in the dictionary.

The most valuable achievement of modern philosophic and linguistic studies of nature is the metaphor of considering it as a cognitive action, which led to the emergence of cognitive metaphor theory. It turned out that metaphor plays an important role in categorizing concepts, showing how a new person is known through the already known, by attributing to it certain prototype characteristics.

The position of the researchers who believed that the semantic sign, which was the basis of the metaphorical meaning, is not important for the structure of direct significance and may not even exist in it, is the most widely used here. That is, those “close to the concept of connotation” in the understanding of Y.

Apresyan [1, p. 159]. A similar opinion on the occurrence of signs to the semantic structure of the original word is also maintained by V. Teliya, deducing this as “sign on the level of extralinguistic meanings” [9, p. 227].

In fact, in the original sense, say, the tokens are *crow-crow*, there are no signs that appear in the corresponding metaphors and characterize the person: *as black as crow – black as soot*; crows are never the whiter for washing themselves – do not wash your black soul with soap. Instead, there are signs that become associative or connotative status, which are output by speakers from a broad cultural context: *crow does not pick out the crow’s eyes* (SD). The link between the basic and metaphorical values is the implicit component – the invariant found in the definition of the initial value, which performs an important semantic role in the process of metaphorization.

We propose to use the term “common semantic invariant” as the “element of semantics, consisting of one or a number of differential families” for the designation of the implicit component [4, c. 47].

Elements of similarity detected by the consciousness of the native speaker and the recipient are called the symbol of the metaphor, by which one can exploit the hidden components of meaning that are actualized in the crow’s metaphor:

- *The next city is thirty miles from here if it is straightforward (literally the way the crow is flying).*

- *His prediction was completely wrong, and he had to eat a crow. – His prediction*

was completely false, and he was forced to admit that he had failed.

A special case in the status of a character metaphor is the metaphorical noun unit – which serves as a means of mapping an object.

- *crow’s feet – wrinkles (especially in the corner of the eye).*

We add that Ukrainian *the gava* characterizes the disrespectful person, but this meaning cannot be deduced from the observation of the raven life because, according to ornithologists (known Austrian biologist Konrad Lorenz, Nobel Prize laureate), crows are extremely attentive birds, as evidenced by a number of such metaphors:

- *(crowd) crow – a thief standing in the guard;*

- *crow’s nest – observation tower, (sea); “crow’s nest” (site on the mast of the ship for observation);*

- *(pen) “book shelf” (review of literature in a journal or newspaper) (OID).*

The fact that the metaphor of the raven describes not only a disreputable person, but one that has lost certain opportunities (“failed”), in which the semantics of the metaphor speaks more clearly, thanks to the strengthening of the preposition meaning: “pro + verb”, testifies to the benefit of this assumption.

Thus, the metaphor symbol can be based not only on nuclear but also on peripheral content generated by ethnocultural traditions.

Another stylistic device – metonymy – in the cognitive aspect is a way of mental assimilation of reality, a cognitive mechanism that allows a person to

move in the process of generalization to a partial, from specific phenomena of the surrounding reality to the abstract (synecdoche).

For Gursky S. O. "metonymy is the transfer of a name from one class of objects, or a single object to another class, or a separate subject, which is associated with this subject by adjacency" [2, p. 3-18]. If the metaphor does not change the references, then for metonymy it is genesis. That is, metonymy is a semantic shift in the reference, which results in "generating" a new meaning that specializes and generalizes the meaning of the term.

Compare metonymic transposition, where a part is replaced by an integer or integers: foot – "leg" and "infantry"; hand – "hand" and "worker". In different languages metaphorical transitions do not coincide. If, a metaphor is a symbol, an image, then metonymy is a sign, compare Ukrainian *ear needle*; and English *eye of the needle*, or, Ukrainian *nose teapot* and French *bec du bouilloir* – (beak of a teapot). It is difficult to logically explain why the English language emphasizes the "dead nail" (as dead as a doornail – "dead as a nail in the doorway", or the coldness of a cucumber (as cool as a cucumber – cold as a cucumber").

Metonymy, like the metaphor, provides a cognitive mechanism for representing the necessary meanings that generate associative, concrete ideas, enlivening communication. For example, subjects related to a person are considered as representing the person himself: the closer the connection, the more the thing af-

fects the person, because associative thinking is laid on the very basis of the human mind. Metonymy, as well as metaphor, directly points to the presence in the depths of human knowledge of larger "units" of conceptual units, knowledge of the world, which in turn shows the particular system of human thinking, the integrity of human consciousness in its full scope.

For example, the noun *inflation* (*n*) - *infusion, inflammation, pumping in the humanitarian field has become established as a well-known term inflation – inflation: The economic situation is characterized by a rise in the average price level, usually caused by an increase in money supply without corresponding increase in the supply of goods and services – an economic situation characterized by an increase in the average price level caused by an increase in money supply without proper provision of goods and services* (OID), where the general sign is accumulation of something in a special term - inflation is clearly distinguished through a stable invariant. Let's analyse another example, a *ladder* (*ladder*) that metaphorically transmits the idea of a path, motion, climbing up, or, conversely, downward. In particular, in the economy: *the ladder of economic development* – degrees / levels of economic development or *the ladder of success* – a means to succeed; the way to success;

- *He was high in the political and social ladder* - he climbed high on the political and social ladder; – *the social ladder* – social gradation; – *He was laddered to the top of his profession.* – He climbed to the

top of his profession, where the ladder is no longer perceived as a metaphor, because it (metaphor) lexicalized, became a visual, lost its traits due to the semantic processes of terminology.

In the case of metonymy, objects, processes, and phenomena are known to represent something, part of what they are, or a more generalization of a part. In these circumstances, the image serves as a means of representing the most typical phenomenon to which it belongs.

So, say, Statue of Liberty in New York – *Statue of Liberty* – is often seen as a symbol of this city and America; The *Athenian Acropolis* is a common symbol of Ancient Greece, and so on. Such characters have a special cognition: they can get new meanings without losing the old ones.

It should be noted that the metaphorical and metonymic ways of the formation of terms are connected, in fact, with the figurative sphere and do not exceed their limits; this method is already realized at the level of the linguistic consciousness of a person, since it lies in the sphere of the plan of expression in a language – formal (lexical) meanings of concepts notation.

It has to be mentioned that people live not only in the material world and not only in the world of social, they are under the authority of a particular language as a means of expression. Although this world cannot be understood by a person *in toto*, yet it belongs to the sphere of consciousness. Through this awareness, the world can be “collected” from individual fragments into a coherent con-

ceptual language picture of the world filled with such concepts.

It is advisable to cite two clearly defined theories of the origin and nature of concepts: congenital concepts and their further development. Any concept can be covered against the background of the concept sphere or its structural unit of the domain. The term domain (domain) is used by researchers in cognitive semantics to refer to the totality of knowledge necessary to understand the concept. The domain serves as a connecting point for conceptualization – a base for which a particular semantic structure is defined. Accordingly, the actualized in the mind of the native speaker, it can be realized on the basis of one or more domains, or the concept sphere.

Following A. Wezhbitska, as one of the leading theorists of cognitive semantics, we believe that the knowledge of human thought lies in the search for elementary particles of concepts (meanings) which are the best reflection of human thought. They are these elementary particles that allow us to describe all the meanings in the language, since “any semantic primitive is encoded in one or another unit of any language in the form of elementary semes, which are semantically indivisible and universal” (A. Wezhbitska) [11, p. 59].

According to our conviction, only the most important concepts for people are recorded in the language; language means are not necessary for existence, but for the message of the concept. Scientists note that concepts form the information base of thinking, a certain

conceptual framework of consciousness, which enables the further process of cognitive comprehension of reality; they constitute the necessary conceptual foundation, a resource for the implementation of thought-speech activity. In the long term, the problem of delimiting the mental (formal) and content structures of the concept, which, according to N. N. Boldyrev, "contains the most general essential features of an object / phenomenon" [3, p. 36-38]. The conceptual analysis of humanitarian terminology revealed the domination of an interdisciplinary anthropomorphic model explicated by substitutions, predicates and adjectives through the projection of specifically pre-determined elemental meanings.

To understand it better, we are to discuss the phenomenon of interfacial correlation of the humanitarian term. At the present stage of the development of humanitarian terminology, there is a clear tendency to extend the number and scope of concepts of meanings expressed through the existing terms, for example, the interdisciplinary term: the correlation – the relationship between two or more things, parts etc. (e. g.) *Correlation – correspondence, interconnection of objects or concepts*, as in the following examples: – in statistics – *the degree of correlation between two or more attributes or measurements on the same group of elements*; in statistics – *the degree of relationship between two or more definitions or measures of the same group of elements*; – correlation coefficient (ratio) - *coefficient ratio*; – (gram.) – *having a mutual relationship; answering to or complementing one an-*

other as: either ... or ..., where .. there ... (SD) – in grammar, the one having the mutual relation, corresponds or completes each other e.g., or ... or.

We add that the term correlation was introduced for the first time in phonology (M. Trubetsky, F. Martine), who defined it as a series of phonemic opposition on a single differential basis. Subsequently, it began to be used in morphology (F. Fortunatov, A. Shakhmatov). In the process of development of linguistics the theory of phonological correlation spread to other levels of language, in particular semantic, and then to cognitive. On the one hand, the correlation is an opposition on one sign, in the presence / absence of a sign, and on the other - it is a mutual connection, interdependence. Turning from one sphere of science to another, we observe a variety of semantic transformations, from the expansion of the semantic field to the emergence of a new semantic sense.

Consequently, in the semantic structure of the term correlation, the available attributes point to its poly system: The correlation between two words in the text is the ratio of two words in the text. – correlative word or term. – (gr.) *either and or* are correlative conjunctions – (correlative pronouns). *Good is the correlate of evil.* – *Good correlates with evil.* – A high correlation between unemployment and crime. – The close relationship between unemployment and crime (OID).

The broad semantics of the term correlation implies entering into the conceptual connections of other terminologi-

cal systems and the formation of their synonymous series, makes it possible to detect hyper-hyponymic relations in it, the general condition of which is the formation of correlate syncretism when they act as the expressions of the general and the concrete.

A number of examples of the paradigm *to run* prove this idea:

- *The Sunday Times ran a story about the discovery of Hitler's diaries (printed).*
 - *The newspaper published materials on finding Hitler's diaries.*

- *Johnny's running a temperature today: he may have a flue.* - *Jony has a temperature today, maybe he has a flue.*

- *If you did not run so much she might be more interested in you.* - *If you did not run so much for her, she might be more interested in you;*

- *Time is running out and we have to hurry.* - *Time runs out and we have to run.*

- *The bill ran to \$ 100.* - *The bill has reached \$ 100;*

- *The picture runs for two hours.* - *The film continues (goes on) for two hours;*

- *She ran her husband in debt.* - *She dragged her husband into debt (SD).*

The cognitive potential of the terminology to run allows even the opposite content to be transmitted – to print materials, to transfer high temperatures or to run for someone – which is the evidence of linguistic syncretism close to enantiosemia.

- *Since their parents divorced those children have been running wild.* - *Since their parents have parted, these children grow unattended (without education);*

- *He lived to be 92, so I think he had a*

good run for his money. - *He lived to 92, So I think he made good money;*

- *The escaped murder has been on the run for three weeks.* - *Missing killer is in running for three weeks;*

- *I can not remember how the rest of Hamlet's speech runs.* - *I do not remember how the rest of Hamlet's monologue sounds.*

- *Through his habitual lateness he ran the danger of being fired.* - *Due to his constant lag, he risked being dismissed from work (OID).*

The meaningful specification of the term can be traced also to the examples of the metaphorical paradigm wing:

- *The Senator is the liberal wing of the Republican Party.* - *The Senator belongs to the liberal wing of the Republican Party;*

- *to clip sb's wings - trim somebody's wings, restrict freedom;*

- *to wait in the wings - wait for the scenes at the time of their release on the stage, wait for their convenient time, etc. (SD).*

Conclusions and perspectives

of further research. As evidenced by the above, the stylistic devices have a productive linguo-cognitive potential and are one of the most important sources of replenishment of the semantic body of humanitarian terminology systems. Summarizing the above, we note that the presence of a semantic invariant is capable of comparing semantic concepts / meanings by abstracting thinking and isolating the generalized semantic components – semes; stylistic figures (metaphor, metonymy, etc.) as a result of the cognitive mechanism of transposition which are intended to create new mean-

ings; the free combination of generalized and differential features in the structure of the term meaning that contributes to the emergence of its new senses.

The problems outlined in the study of the linguo-cognitive term of the paradigm will continue to be relevant and will require further exploration in the future.

REFERENCES

1. Apresyan Yu. D. Selected Works / Yu. D. Apresyan // T.II. Integral description of language and system lexicography. – M., 1995.

2. Arutyunova N. D. Metaphor and discourse / N. D. Arutyunova // Theory of metaphors. – M., 1990.

3. Boldyrev N. N. Cognitive Semantics: The course of lectures in English language. / N. N. Boldyrev // Tambov, 2001. – P. 36 - 38.

4. Dudok R. I. Problem of the meaning and meaning of the term in the humanities: monograph. / R. I. Dudok // – Lviv, Publishing Center of Ivan Franko National University of LNU, 2009 – 358 c.

5. Zhabotynska S. A. Cognitive Linguistics: Principles conceptual modeling // Linguistic studios. / S. A. Zhabotynska // – Cherkasy, 1997. – Whip 2. – pp. 3 – 11.

6. Kolshansky G. V. Some questions of semantics of language in gnoseological aspect. / G. V. Kolshansky // Principles and methods of semantic research. – Moscow, 1976. – p. 81.

7. Kubryakova E. S. Language and knowledge. / G. V. Kubryakova // – M., 2004.

8. Manakin V. N. Comparative lexi-

cology. / V. N. Manakin // – Kiev, 2004. – 326 p.

9. Teliya V. N. Connotative aspect of semantics of nominative units. / V. N. Teliya // – Nauka, 1986. – P. 143.

10. Chief U. L. The meaning and structure of the language. / U. L. Chief // – M., 1975.

11. A. Weirzbicka A. Semantic Primitives. / A. Weirzbicka // – Frankfurt. – M., 1972.

List of abbreviations:

OID – Oxford Illustrated Dictionary. Oxford University Press, 1962.

SD – Scribner Dictionary by William D. Halsey. Mission Hills, California, 1986.

